

3 Aruba

Aruba verwijderd van de reis-quarantainelijst Kansas

8 Economie

EU-onderhandelaar Barnier: We werken komende weken door

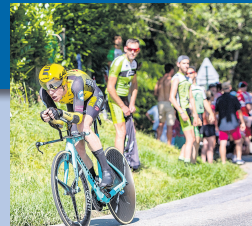
10 Wereld

Poolse premier in quarantaine

12 Sport

Wielerploeg Jumbo-Visma niet meer van start in Giro

Hulpvraag Respaldo verdubbeld door corona

ORANJESTAD — Het aantal mensen dat hulp zoekt bij psychiatrische problemen is tijdens de coronacrisis verdubbeld. Dat blijkt uit cijfers van de Fundacion Salud Mental Aruba (FMSA), inmiddels bekend als Respaldo. In maart 2020 waren er nog 44 aanmeldingen maar dat liep in juli op tot 82. Mensen die risico lopen op een depressie, hebben door het virus een grotere kans dat de depressie eruit komt, doordat de coronacrisis de bekende risicofactoren met zich meebrengt.

door onze verslaggever Nadine Salas

“Het is wereldwijd voorspeld dat er een toename in psychiatrische hulpvragen zou komen door de coronacrisis. Maar het is de eerste keer dat we zoiets meemaken dus het is maar afwachten wat er in werkelijkheid gebeurt”, verklaart Alex de Bruijn, psychiater bij Respaldo aan de Amigoe. In april was er een dip en waren er nog maar 29 aanmeldingen. Daarna ziet men dit oplopen, in mei waren er 51 aanmeldingen, in juni 59 aanmeldingen, in juli 82 en in augustus 73. “Als je ervan uitgaat dat maart nog een normale maand was, want alles was toen redelijk normaal, zie je dus een verdubbeling. En wat er nu verder gaat gebeuren, dat weten we nog niet.”

Aanmeldroutes

De genoemde aanmeldingen in maart, toen men begon te meten, betrof voornamelijk doorverwijzingen door huisartsen. Respaldo krijgt ook aanmeldingen van mensen

die in acute crisis binnenkomen, bijvoorbeeld via de spoedeisende hulp of via de politie. Ook worden er mensen via specialisten doorverwezen, bijvoorbeeld door gynaecologen die vrouwen doorsturen die zwanger zijn en psychische problemen hebben of krijgen. Ook via het samenwerkingsverband van het Veiligheidshuis komen mensen binnen.

Combinatie van problemen

Er is niet één specifieke hulpvraag die sterker naar voren komt in de coronatijd. “Bij de psychiatrie is er vaak sprake van een combinatie van verschillende problemen en het is soms heel moeilijk om heel scherp te zeggen hoeveel procent mensen dit betreft.” Wereldwijd is depressie de grootste groep patiënten en zo ook op Aruba (zie grafiek op pagina 3 van diagnoses bij volwassenen). “Hoe dat er nu precies uitziet weet ik niet, maar het is zeker niet minder geworden tijdens de coronacrisis. Er zijn nog veel depressieve klachten

Klachten

“Psychische klachten zijn altijd een samenspel tussen lichamelijke aanleg en wat iemand vervolgens overkomt in het leven. Er zijn ziektes die voor bijna 100 procent genetisch bepaald zijn, wat er ook gebeurt in je leven, ze gaan een keertje komen. Bijvoorbeeld de klassieke vorm van schizofrenie, dit is toch wel echt een hersenziekte. Of autisme, waarmee men wordt geboren, dat loop je niet op door bepaalde gebeurtenissen. Aan de andere kant heb je ziektes waarvoor je een bepaalde kwetsbaarheid hebt en als dan de verkeerde dingen gebeuren in je leven, dan kan het een keertje uitkomen. Depressie is daar een mooi voorbeeld van. Ik leg altijd aan de patiënten uit: je kan met de slechtste genen van de wereld geboren worden en nooit een depressie krijgen, maar je kan ook met perfecte genen geboren worden en toch wel een depressie krijgen. En alles wat er tussenin zit.”

Vervolg op pagina 3

Meer ruimte voor vermaak

Foto: Jan Jager

ORANJESTAD — De belangenorganisatie van muzikanten Aruba Entertainment 2020 heeft ontmoetingen gehad met onder andere Sociale Zaken-minister Glenbert Croes (MEP) en het Crisissteam. Vanoch-

tend praatte bandleider Ofo Escudero namens Aruba Entertainment 2020 de pers bij over de gesprekken voor het gebouw van het Bureau Rampenbestrijding Aruba (BRA) in Wayaca. Door de maatregelen

om verspreiding van het coronavirus in te dammen zit de entertainmentindustrie al maanden nagevoel zonder werk. Tijdens de bijeenkomsten zijn de mogelijkheden besproken om beetje bij beetje weer

meer ruimte te geven aan bands en dj's om op te kunnen treden. Solo-artiesten kunnen al enige tijd onder strenge voorwaarden aan het werk. Nieuwe meetings staat ingepland voor volgende week.

EU-ministers eens over Europese corona-kleurcodekaart

BRUSSEL — De Europese Unie krijgt één kaart met kleurcodes waaraan het gevaar van het coronavirus voor iedere Europese regio valt af te lezen. Het ECDC, de Europese tegenhanger van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM), gaat de kaart wekelijks bijwerken, zo zijn de EU-ministers van Buitenlandse Zaken in Luxemburg overeengekomen.

Lidstaten geven aan het Europees Centrum voor Ziektepreventie en Bestrijding (ECDC) iedere week door hoeveel nieuwe besmettingen er zijn vastgesteld, hoeveel coronatests er zijn afgenomen en hoeveel daarvan positief bleken. Het ECDC heeft vaste maatstaven om regio's vervolgens groen, oranje of rood in te kleuren. Zo weten mensen die eraan toe reizen hoeveel gevaar ze er lopen.

Maar of reizigers bijvoorbeeld een test moeten ondergaan of in quarantaine moeten, blijft aan de lidstaten zelf. Ze slagen er niet in om daar één lijn in te trekken. Zo is een land met veel uitbraken en weinig testmateriaal aangewezen op een heel andere aanpak dan een land dat zich daarover geen zorgen hoeft te maken.

De vandaag gemaakte afspraak is bovendien een aanbeveling en dus niet-bindend. Wel onderschrijven de lidstaten dat mensen vrij van het ene naar het andere groene gebied kunnen reizen, al zijn die gebieden er nauwelijks meer nu Europa kampt met een nieuwe golf besmettingen. ‘In principe’ moet reizen mogelijk blijven, vinden de ministers. Ze willen niet terug naar de chaos van afgelopen voorjaar, toen EU-landen op eigen houtje sommige grenzen sloten. Reisbeperkingen kunnen alleen als ze

‘proportioneel’ zijn, alle Europeanen gelijk behandelen en zo kort mogelijk duren.

Lidstaten kunnen reizigers ook om een gezondheidsverklaring vragen. De EU werkt aan een sjabloon voor een verklaring die alle landen kunnen gebruiken. Verder hebben de ministers afgesproken elkaar en het grote publiek tijdig in te lichten als ze reizigers beperkingen of voorwaarden opleggen.

De Europese Commissie had eigenlijk verder willen gaan, maar telt haar zegeningen. De aanbeveling is ‘een duidelijk voorbeeld van de EU die optreedt waar het echt moet’, aldus de commissie. Wel tekent zij aan dat landen niet zouden moeten vragen in quarantaine te gaan aan mensen die reizen omdat dat voor hun werk of familie nodig is.

Trump hervat campagne in Florida

WASHINGTON — De Amerikaanse president Donald Trump is meerdere dagen achtereen negatief getest op het coronavirus. Dat heeft arts van het Witte Huis Sean Conley gezegd, kort nadat Trump naar Florida was afgereisd voor een verkiezingsbijeenkomst.

Trump hield gisteren een verkiezingsbijeenkomst op een vliegveld nabij Orlando in de staat Florida. Dat was de eerste rally sinds Trump getroffen werd door Covid-19. De president won Florida bij de verkiezingen in 2016 met een verschil van 1,2 procent, maar hij staat in de peilingen nu ongeveer 4 procent achter op zijn Democratische rivaal Joe Biden.

Bij de rally waren enkele duizenden mensen aanwezig. Trump (74) noch de meeste aanwezigen droegen een mondkapje. De president gooiden vanaf het podium wel mondkapjes naar het publiek. “Ze zeggen dat ik immuun ben. Ik voel me zo krachtig”, jubelde hij tijdens zijn speech. “Ik loop dat publiek in en zoen iedereen. Ik zoen de mannen en de prachtige vrouwen.

Foto: Shutterstock

Donald Trump

Jullie krijgen een dikke vette zoen.” Op beelden van Amerikaan-

se nieuwszenders is ook te zien hoe de aanhangers dicht op elkaar zitten zonder 1,5 meter afstand tot elkaar te houden. Trump's partijgenoot Ron DeSantis, de gouverneur van Florida, was ook bij de rally aanwezig. Hij wisselde daarbij veelvuldig high fives uit met de aanwezigen.

Ook in veel andere zogeheten swing states doet Trump het niet goed in de peilingen. Deze week brengt Trump dan ook campagnebezoeken aan de staten North Carolina, Pennsylvania en Iowa.

China test alle inwoners van miljoenenstad op coronavirus

Foto: Shutterstock

CHINA — China is begonnen met het testen van alle inwoners van de miljoenenstad Qingdao. Daar kwam zondag een handjevol nieuwe coronabesmettingen aan het licht. De autoriteiten nemen geen enkel risico en zeggen al drie miljoen testmonsters te hebben afgenomen bij inwoners.

De overheid wil binnen enkele dagen de hele bevolking van Qingdao testen. In de metropool aan de oostkust wonen circa 9 miljoen mensen. Medisch personeel in beschermende pakken heeft tenten neergezet waar mensen zich kunnen melden. Daar stonden tot diep in de nacht rijen van inwoners die

kwamen om zich te laten testen. De besmettingen in de havenstad zijn gelinkt aan een ziekenhuis. De besmette personen zijn onder meer (oud-) patiënten, medewerkers en hun gezinsleden. Het is nog onduidelijk hoe het virus zich lokaal kon verspreiden. In het ziekenhuis worden

reizigers met het virus behandeld op een quarantainefaciliteit.

Het is niet de eerste keer dat in China een hele stad wordt getest. Dat gebeurde eerder al in Wuhan en ook in hoofdstad Peking zijn op grote schaal mensen getest. Het 1,3 miljard inwoners tellende China heeft volgens cijfers van de Amerikaanse Johns Hopkins-universiteit in totaal ruim 90.000 besmettingen gemeld, veel minder dan bijvoorbeeld Nederland.

Brandstofprijzen dalen licht morgen

ORANJESTAD — Benzine is morgen 1,2 cent duurder. Diesel en kerosine zijn respectievelijk 5,5 cent goedkoper en 5,1 cent duurder. Voor een liter benzine betalen consumenten vanaf morgen 1,789 florin. Een liter diesel kost 1,350 florin en kerosine 1,191 florin per liter. Dat maakte de minister van Financiën, Economische Zaken en Cultuur Xiomara Maduro (MEP) vandaag bekend. De prijzen zijn inclusief bbo/bazv/bavp.

Foto: Archief/foto

COVID-19 UPDATE

Aantal gevallen coronavirus op Aruba 12 oktober 2020

	Totaal	Ingezetenen	Niet Ingezetenen
Nieuwe gevallen	3	3	0
Actief	375	368	7
Hersteld	3790	3741	49
Positief	4197	4141	56
Negatief	30709	-	-
Gefest	34905	-	-
Gefest op de luchthaven	15890	-	-
Overleden	32	32	0

STOP DE VERSPREIDING VAN COVID-19

Ouders beseffen minder snel dat kinderen dampen dan dat ze roken

BRUSSEL — De meeste ouders weten of vermoeden wanneer hun kind rookt, maar de kans is veel groter dat ze in het donker tasten als hun kind dampt, zo meldt nieuwsagentschap IPS.

Onderzoekers van de Universiteit van Californië in San Francisco volgden meer dan 23.000 jongeren van twaalf tot zeventien jaar. Het bleek dat hun ouders of voogden aanzienlijk minder weten of vermoeden dat ze roken als het kind enkel elektronische sigaretten gebruikt. Als kinderen gewone sigaretten roken, is het beseffen er veel duidelijker.

Streng
Uit de studie blijkt ook dat ouders eerder weten of vermoeden dat hun kind een tabak- of nicotineproduct

gebruikt als het kind ouder is, mannelijk, wit, en samenwonend met een tabaksgebruiker. Ook ouders die lager opgeleid zijn, hebben sneller door dat hun kind rookt. Moeders hebben het ook vaker in de gaten dan vaders.

Maar in de afgelopen tien jaar is het rooklandschap ook drastisch veranderd, vooral onder jongeren. Bij deze groep is het roken van sigaretten afgenomen, terwijl het gebruik van elektronische sigaretten (dampen) enorm is toegenomen. Als ouders het daardoor minder

Foto: Shutterstock

Ouders vermoeden minder snel dat hun kind rookt als het enkel elektronische sigaretten gebruikt.

snel beseffen, zullen ze ook minder snel met hun kinderen afspraken maken over roken.

De onderzoekers ontdekten dat de beste preventie tegen roken juist strenge huishoudelijke regels zijn – voor alle bewoners in huis – over het

gebruik van tabak. Enkel met kinderen praten over de gevaren van roken, bleek veel minder effectief.

Kwart minder kans op roken

Tieners en twintigers die in huizen wonen waar strenge

Foto: Shutterstock

Strenge huisregels over roken, blijkt de beste preventie te zijn.

regels rond roken gelden, hebben 20 tot 26 procent minder kans om tabak te

gaan gebruiken, vergeleken bij jongeren die in meer tolerante huizen wonen.

Het feit dat ouders zich minder bewust zijn van het feit dat hun kinderen dampen, verontrust de onderzoekers. “Rokende jongeren zijn een groot probleem voor de volksgezondheid, ongeacht het gebruikte tabaksproduct, en ouders spelen een zeer belangrijke rol bij het voorkomen daarvan”, zegt coauteur Tsu-Shuan Wu.

De resultaten van het onderzoek doen de onderzoekers concluderen dat het creëren van een tabaksvrije thuisomgeving een zeer goede manier is voor ouders om aan tabakspreventie te doen. Zorgverleners moeten volgens de onderzoekers het bewustzijn daarover helpen vergroten.

PEST BUSTERS

SOLUTIONS
PEST CONTROL SERVICES
561 9900

Verzekeringen
Pensioenen
Hypotheken

ASSURANTIE SERVICE CENTRUM ARUBA N.V.
Dienstverlening met een persoonlijk karakter
Tel. 582-2720 • Fax 582-0200
Beatrixstraat 34 • Oranjestad
email: insurance@asca.aw

S
Eye & ear exams are free!
(297) 290 2020
(297) 640 2020
Caya G.F. Betico Croes 222
Mo. - Fri. 9:00 am - 6:00 pm
Sa. 9:00 am - 5:00 pm

OPENBARE AANBESTEDING
Het land Aruba is voornemens in het openbaar aan te besteden
"Aanschaf hardware en software voor de Directie Sociale Zaken".

KORTE OMSCHRIJVING VAN HET WERK
Het betreft leveren van servers, desktops, routers, firewall en programmatuur voor de Directie Sociale Zaken (DSZ) alsmede het monteren en configureren van voornoemde hardware en software.

UITVOERINGSTERMIJN
Binnen twee (2) maanden.

OPDRACHTGEVER
Land Aruba.

DIRECTIEVOERDER
De Directeur van Directie Sociale Zaken

PROGRAMMA VAN EISEN
Het programma van eisen (PvE) is vanaf dinsdag 8 oktober 2020 (gratis) te verkrijgen ten kantore van de Directie Sociale Zaken te Caya Mario E. Harms 11, Oranjestad.

INLICHTINGEN
Het verstrekken van inlichtingen zal plaats vinden in de vergaderzaal van de John F. Kennedy Education Center op maandag 19 oktober 2020 om 2:00 pm. U kunt op die dag uw vragen schriftelijk overhandigen zodat deze beantwoord kunnen worden.

NOTA VAN INLICHTINGEN
Zal na de inlichtingen vergadering vastgelegd worden en is vanaf 23 oktober 2020 bij de Directie Sociale Zaken te Caya Mario E. Harms 11, Oranjestad en wordt ook per e-mail verzonden naar alle gegadigden.

DE INSCHRIJVING
De inschrijvingen dienen uiterlijk op maandag 6 november 2020 voor 11:30 am bij de Directie Sociale Zaken in de daarvoor bestemde bus te zijn ingeleverd. De inschrijving dient vergezeld te gaan met het bij het PvE toegevoegde gewaarmerkte bijlagen.

OPENBARE AANBESTEDING
Het zal plaats vinden in de vergaderzaal van de John F. Kennedy Education Center op dinsdag 10 november 2020 om 2:00 pm.

FINANCIERING
Directie Social Zaken

CONTACTPERSOON
Shalimar Pieter
Caya Mario E. Harms 11
Oranjestad, Aruba
Shalimar.piet@dsz.gov.aw

GEZICHTSMASKERS
VEREIST

HET HOUDT ONS ALLEMAAL VEILIG!

Met de gezondheid en veiligheid van onze gasten en medewerkers als prioriteit, wordt aan klanten en bezoekers aangeraden om een gezichtsmasker te dragen.

Zonder gezichtsmasker wordt u niet geholpen. Stoffen gezichtsbedekkingen die uw neus en mond bedekken, zijn acceptabel.

Bedankt voor uw respect en medewerking,

Eerste regiezitting hoger beroep Ibis-zaak eind januari

ORANJESTAD — Het hoger beroep in de strafzaak Ibis kent op 27 januari zijn eerste regiezitting. Dit bevestigde Openbaar Ministerie-woordvoerder Ann Angela aan de *Amigoe* vanochtend.

De eerste regiezitting zou al eerder dit jaar plaatsvinden, maar werd tot twee keer toe uitgesteld. Zes verdachten in de zaak Ibis, onder wie oud-minister van Arbeidszaken Paul Croes (AVP), zijn in hoger beroep gegaan na het vonnis van 22 februari 2019 waarin Croes vier jaar gevangenisstraf en negen jaar ontzetting uit het passief

kiesrecht kreeg opgelegd. In Eerste Aanleg werd bewezen dat Croes minstens 214.000 florin witwaste en zijn stichtingsgeld gebruikte voor privédoeleinden. Ook streek hij ‘vele tienduizenden florins’ op met zijn ‘ontheffingenfabriek’. Het OM eiste Croes vijf jaar op te sluiten. Uiteindelijk viel

de straf een jaar lager uit, omdat het gerecht rekening hield met verschillende soorten omkoping die in het dossier voorkomen. Dat zou het OM niet hebben gedaan. De ex-minister stelde aan het einde van de zitting dat hij deze straf ‘totaal niet had verwacht’ en dat hij ‘doorvecht’ in hoger beroep.

Aruba verwijderd van de reis-quarantainelijst Kansas

ORANJESTAD — Het Kansas Department of Health and Environment (KDHE) heeft Aruba geschrapt van de quarantainelijst voor reizen. Dat schrijft het nieuwsplatform 13WIBW uit de Amerikaanse staat Kansas. De KDHE voegde Aruba op 24 september aan de lijst toe, maar verklaart dat nu de infectiegraad op Aruba afgelopen twee weken gedaald is het schrappen van Aruba van de lijst rechtvaardigt.

CMMA lanceert Spaanstalige campagne tegen mensenhandel

ORANJESTAD — Het Coördinatiecentrum Mensenhandel Mensensmokkel Aruba (CMMA) start deze maand met een Spaanstalige campagne om werknemers uit Latijns-Amerika bewust te maken van het risico op uitbuiting (mensenhandel).

Doel van de campagne, die op zondag 18 oktober tijdens Nationale Dag tegen de Mensenhandel officieel wordt gelanceerd, is dat mogelijke slachtoffers en mensen in de omgeving van mogelijke slachtoffers vermoedens van mensenhandel zullen melden bij het CMMA of bij de Hotline Mensenhandel. “Mogelijke slachtoffers kunnen dan in bescherming worden genomen en vermoedelijke daders aangepakt”, aldus Landelijk Coördinator Mensenhandel-Mensensmokkel Aruba, Jeannette Richardson-Baars.

De campagne is door de International Organization for Migration (IOM) samen met de Taskforce Mensenhandel-Mensensmokkel Aruba (TMMA) ontwikkeld en nu ter uitvoering aan het CMMA overgedragen. De IOM is een intergouvernementele organisatie die zich sinds 1951 over migratievraagstukken buigt en heeft sinds enige tijd een vertegenwoordiger op Aruba. De IOM is al jaren een partner van de TMMA, en ondersteunt bij vrijwillige terugkeer, opvang en begeleiding van slachtoffers in het land van herkomst. Titel van de campagne luidt ‘Cuidado, tu puedes ser victima!’, ofwel: ‘Pas op, jij kunt ook slachtoffer worden’ (van mensenhandel, red.). Richardson-Baars: “De campagne is gericht op mensen

die op Aruba zijn aangekomen en mogelijk in een kwetsbare positie verkeren waardoor ze uitgebuit kunnen worden. Dat kan zijn doordat ze illegaal in het land verblijven, maar dat hoeft helemaal niet. Ook mensen met de juiste papieren kunnen in een afhankelijkheidspositie verkeren waar misbruik van wordt gemaakt, bijvoorbeeld omdat ze afhankelijk van iemand zijn voor onderdak, vervoer of eten of überhaupt het hebben van werk. We willen de Spaanstalige gemeenschap erop wijzen dat uitbuiting niet acceptabel is en dat dat er hulp beschikbaar is. Daders van mensenhandel zijn strafbaar en moeten vervolg en veroordeeld worden.”

Venezuela
Aruba heeft, net als andere landen in het Caribisch gebied, het afgelopen jaar te maken gehad met een toename van economische dan wel politieke vluchtelingen vanuit Venezuela. In het Trafficking in Persons (TIP)-rapport van 2020, dat het Amerikaanse State Department afgelopen zomer uitbracht, werd daarom geadviseerd actiever in te zetten op voorlichting aan de Spaanstalige doelgroep. “We waren hier zelf ook al mee bezig,

dus deze aanbeveling kon vrij eenvoudig worden uitgevoerd”, zegt Richardson-Baars.

De campagne krijgt in eerste instantie een vrij traditionele vorm met folders en posters die geplaatst worden op publieke plekken waar de Spaanstalige gemeenschap komt, zoals bijvoorbeeld de politiebureaus, migratiedienst Dimas, de Directie Arbeid en Onderzoek (DAO), de Directie Volksgezondheid (DVG), et cetera. Alle leden van de Taskforce krijgen een pakketje folders en posters zodat zij deze kunnen ophangen of uitdelen zodra ze in contact komen met de doelgroep. Het CMMA gaat daarnaast binnenkort om de tafel met ngo's zoals het Rode Kruis, vluchtelingenorganisaties UNHCR en HIAS en de IOM om te kijken hoe met name de doelgroep directer benaderd kan worden. De campagne is een van de eerste projecten van het CMMA dat momenteel in oprichting is met financiële hulp van Nederland. Het CMMA moet ertoe bijdragen dat patronen van mensenhandel sneller kunnen worden blootgelegd, en dat op basis van de registratie en analyse van informatie, controles en acties effectiever kunnen worden uitgevoerd.

De campagne ‘Cuidado, tu puedes ser victima!’ wordt verder toegelicht in een gratis webinar tijdens de Arubaanse Week Tegen de Mensenhandel van maandag 19 tot vrijdag 23 oktober 2020. Geïnteresseerden kunnen zich hiervoor aanmelden via cmma.aa@gmail.com. Vermoedens van mensenhandel kunnen gemeld worden de Hotline Mensenhandel op 592-3231. Informatie over mensenhandel kan verkregen worden bij het CMMA op 597-5223.

Begroting ATA voor 2021 gaat uit van herstel ten opzichte van 2019

ORANJESTAD — De Aruba Tourism Authority (ATA) heeft eind vorige maand haar begroting voor 2021 formeel ingediend bij de minister van toerisme. Dit meldt ATA in een persbericht.

De begroting van ATA voor 2021 maakt deel uit van een uitgebreid herstelplan dat ATA heeft ontwikkeld tijdens de lockdown. De begroting gaat uit van twee scenario's van mogelijke groei van de toerismecijfers in het komende jaar. Tijdens bijeenkomsten met de Staten gaf ATA-ceo Ronella Tjin Asjoe-Croes al te kennen dat deze scenario's uitgaan van enerzijds een groei van 45 procent in het ergste geval, en 60 procent in het beste geval. In het zogeheten Tourism Recovery Plan wordt onder meer de strategie uit-

gestippeld hoe Aruba zich zal moeten vermarkten in het komende jaar alsook de aanpassingen van het budget van zowel 2020 als 2021. De marketing en communicatie naar zowel potentiële nieuwe bezoekers als vaste klanten is aangepast. Ook ligt de nadruk op het behouden van vluchten en marketinginvesteringen in de belangrijkste markt voor Aruba, namelijk de Verenigde Staten. Daarnaast is het de bedoeling dat verder wordt gewerkt aan de diversificatie van markten in Europa en Latijns-Amerika. Het grootste deel van de operationele inkomsten van ATA zal gaan naar Internationale marketing, maar ook naar verbetering van het toeristisch product.

Vier pijlers
Er zijn in zowel de begroting als het alomvattende

Tourism Recovery Plan vier belangrijke pijlers voor wat betreft het toerisme op Aruba, namelijk de stay-over arrivals (toeristen die meerdere dagen op het eiland verblijven), tourism credits (wat toeristen direct aan geld achterlaten), de Average Daily Rate (ADR, dus de inkomsten per hotelkamer) en de inkomsten afkomstig van het cruistoeerisme. Voor al deze pijlers wil ATA in 2021 in het Tourism Recovery Plan een groei zien vergeleken met 2019. Voor zowel stay-over arrivals en tourism credits moet deze groei tussen de 45 en 60 procent zijn en voor de ADR zelfs 75 procent. Voor wat betreft het cruistoeerisme dat naar verluidt met of zonder coronavaccin in november weer van start gaat, wil ATA een groei zien van tussen 45 en 67 procent.

Nederlandse docentenopleiding nu virtueel vanaf Aruba te volgen

ORANJESTAD — De regering werft een groep klas-senassistenten om deel te nemen aan een voortraject ter voorbereiding op de toelatingstoets voor de digitale pabo-opleiding aan de Hogeschool Inholland, die nu virtueel vanaf Aruba gevolgd kan worden. Dit maakte Onderwijs-minister Rudy Lampe (RED) gisteren bekend tijdens een persconferentie.

Er vond een bijeenkomst plaats op donderdag 8 oktober tussen de hogeschool, de minister en tachtig aspirant-kandidaten. Uit deze groep worden maximaal vijftig kandidaten geselecteerd die meedoen aan het voortraject. Degenen die de toelatingstoets met succes afleggen in 2021, starten met de opleiding tot ‘Bachelor in Education’, ofwel docent. Maar ook anderen die niet aan dit initiatief hebben deelgenomen maar wel geïnteresseerd zijn in de opleiding, kunnen zich door middel van zelfstudie voorbereiden op de toelatingstoets, zegt de mi-

nister. Om een eerste aanzet te maken heeft de overheid een groep klassenassistenten die al in het onderwijs werken, benaderd om mee te doen aan de virtuele opleiding. “Het probleem met een dagopleiding voor deze klas-senassistenten, bijvoorbeeld aan de IPA, is dat ze niet tegelijkertijd kunnen werken op school. Nu is het met deze digitale pabo-opleiding mogelijk geworden voor deze mensen om intussen toch op school te blijven werken, en telt dit zelfs meteen als stage. En omdat de opleiding volledig online is kunnen zij deze in hun eigen tijd vol-

gen”, aldus Lampe.

Accreditatie

Volgens Lampe heeft de opleiding aan de Hogeschool nu ook een officiële accreditatie, wat betekent dat de studenten die deze virtueel vanaf Aruba volgen, ook in aanmerking komen voor een Arubalening. Na afloop kunnen zij met het behaalde diploma overal in het Koninkrijk werken.

De Onderwijs-minister zegt dat het zeer belangrijk is nu zoveel mogelijk mensen te stimuleren een opleiding in het onderwijs te volgen, aangezien hij voorziet dat er anders binnen vijf jaar een docententekort ontstaat. Dit onder meer doordat een grote groep docenten de komende tijd met pensioen gaat.

Hulpvraag Respaldo verdubbeld door corona

Vervolg van pagina 1

Risico

“Ik denk dat mensen die risico lopen een depressie te krijgen door Covid-19 een grotere kans lopen dat die depressie er een keer-tje uitkomt. Als er maar genoeg tegenslagen zijn, sociaal isolement, financiële problemen, het verlies van werk, niet voldoende meer naar buiten mogen, dat soort dingen, dat zijn bekende risicofactoren voor het krijgen van een depressieve stoornis. En dat zie je in de coronacrisis wel degelijk gebeuren.”

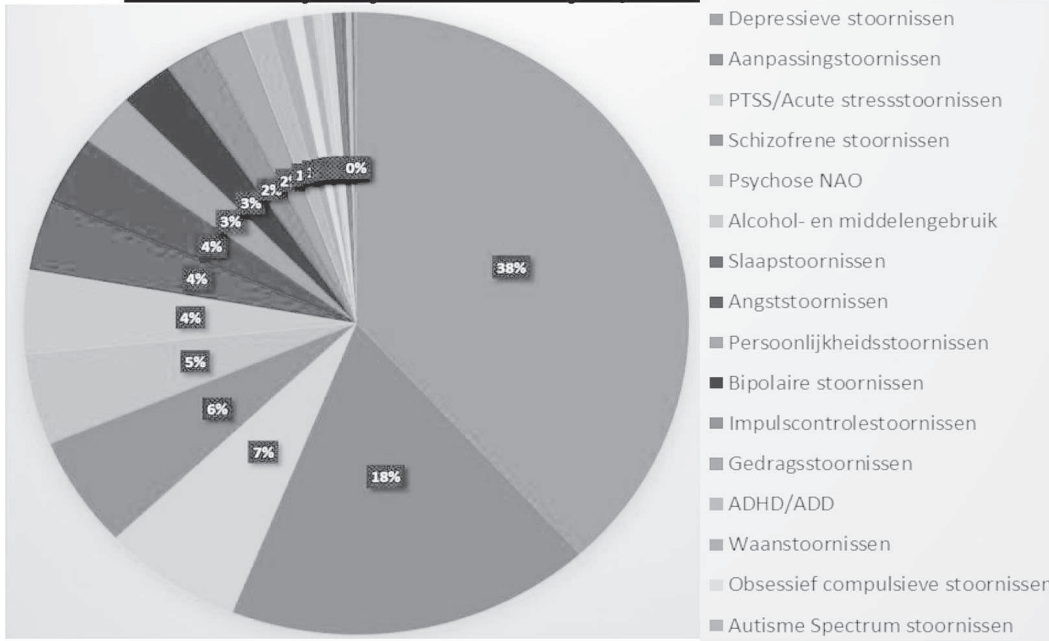
Ermee omgaan

“Hoe ermee om te gaan, is een beetje een open deur. Dat ondanks dat je in quarantaine zit of je niet meer mag doen wat je normaal deed, je sociale contacten toch op een andere manier onderhoudt, via videobellen en dat soort dingen. Ook als je thuis zit en geen werk meer hebt, probeer dan toch zoveel mogelijk een gezonde dagstructuur erin te houden, dat is het oude cliché van rust, reinheid en regelmaat. Ook als je geen reden hebt om uit je bed te komen sta dan toch elke dag op het zelfde tijdstip op, probeer drie keer per dag normaal te eten en probeer op tijd naar bed te gaan. En blijf weg van alcohol en drugs. Dat is sowieso een bekende risicofactor voor het krijgen van psychische klachten en we weten ook dat in dit soort crisissituaties mensen sneller geneigd zijn alcohol te gebruiken.”

Suicide

Waar vaak naar gevraagd wordt bij dit soort crises is of er meer suicidaleitheid plaatsvindt. “Er wordt vaak gezegd dat dit gaat toene-

Adult psychiatry (2018)

1800 adults treated in polyclinic, 200 admissions

Respaldo deed in 2018 onderzoek naar de soorten verschillende diagnoses op Aruba. Daar kwam uit dat de meest voorkomende stoornis depressie is. 38 procent van de cliënten lijdt aan een depressieve stoornis, 18 procent heeft een aanpassingsstoornis, 7 procent lijdt aan PTSS of acute stressstoornissen, 6 procent aan schizofrene stoornissen, 5 procent aan psychoses en 4 procent aan alcohol- en middelengebruik. De rest van de stoornissen betreft minder dan 4 procent.

mende bij dit soort crisissituaties maar er zijn nog geen cijfers bekend, want dit hebben we nooit eerder meegemaakt. Maar het is nooit slechts één ding dat iemand suïcidaal kan maken. Het is altijd multifactorieel, dus een samenloop van heel veel dingen waardoor iemand uiteindelijk de keuze maakt. Je kan dus nooit zeggen ‘iemand wordt suïcidaal door Covid-19’. Corona kan wel de druppel zijn of dingen die met corona te maken hebben. Het gevolg van de economische crisis sleept zich nog een hele tijd voort, het ligt wel in de verwachting dat je zo iets gaat zien, omdat de bekende risicofactoren van suicide nou precies de dingen die zijn die ook nu

opspeelt: Sociale isolatie; alcohol en drugs gebruik; verlies van werk en inkomen. En een van de belangrijkste factoren is *entrapment*, het gevoel dat men vast zit, dat het niet meer beter gaat worden en dat er geen oplossing meer is. Dan ontstaat er echt een risico op suïcidepogingen. Merk je dat je in de knoop raakt en niet meer weet waar je het verder moet zoeken, ga dan naar je huisarts. Dat wil ik altijd en iedereen meegeven. Je staat ervan te kijken wat wij kunnen bieden en hoe blij mensen zijn dat ze hulp hebben gezocht en de mogelijkheden die er daarna ontstaan, zelfs als mensen denken dat er toch niemand is die hen kan helpen.”

Respaldo-psychiater Alex de Bruijn.

FPNA:

Onderzoeksmethodes koraal en zeegras belangrijk voor monitoring gezondheid

ORANJESTAD — Fundacion Parke Nacional Aruba (FPNA) gaat informatie verzamelen over koraal en zeegras in het marine park. “Dat heeft ermee te maken dat wij kunnen kijken hoe effectief de methodes zijn die wij toepassen voor beheer, maar ook hoe wij het management het beste kunnen inzetten voor de verschillende gebieden onder water”, zegt Sietske van der Wal, interim-manager van het marine park. Een onderzoek naar de beste methodes hiervoor werd onlangs afgerond.

door onze verslaggever
Nadine Salas

“Daarvoor moeten we eerst weten wat er onder water is, hoe het eruit ziet en in kaart brengen”, zegt Van der Wal. Stagiaire Danielle de Kool, die bezig is haar masteropleiding af te ronden in marine resource management & ecology aan de Universiteit van Wageningen, heeft in kaart gebracht welke onderzoeksmethodes gebruikt worden in de regio bij de Nederlandstalige eilanden die al iets verder zijn met onderwaterbeheer. Alle soorten marine habitats op Aruba zijn bedreigd maar er zijn drie extra belangrijk: koralen, zeegras en mangroves. “Alle drie spelen een rol. Heel veel dieren uit de zee hebben verschillende fases in het leven waarbij ze alle drie deze gebieden afgaan. Vaak worden ze geboren in de mangroves, waar ze zich kunnen verstoppen tussen de wortels en als ze iets groter zijn, dan gaan ze naar de zeegrasvelden waar ze zich tussen de grassen kunnen verstoppen en voldoende te eten hebben. En vervolgens trekken ze naar de koraalriffen. Iedereen noemt het verschillende ecosystemen, maar eigenlijk zijn het drie habitats binnen één ecosysteem, want het is allemaal met elkaar verbonden.” Binnen de vier Marine Protected Areas (MPA's) van het marine park samen komen alle drie deze habitats voor.

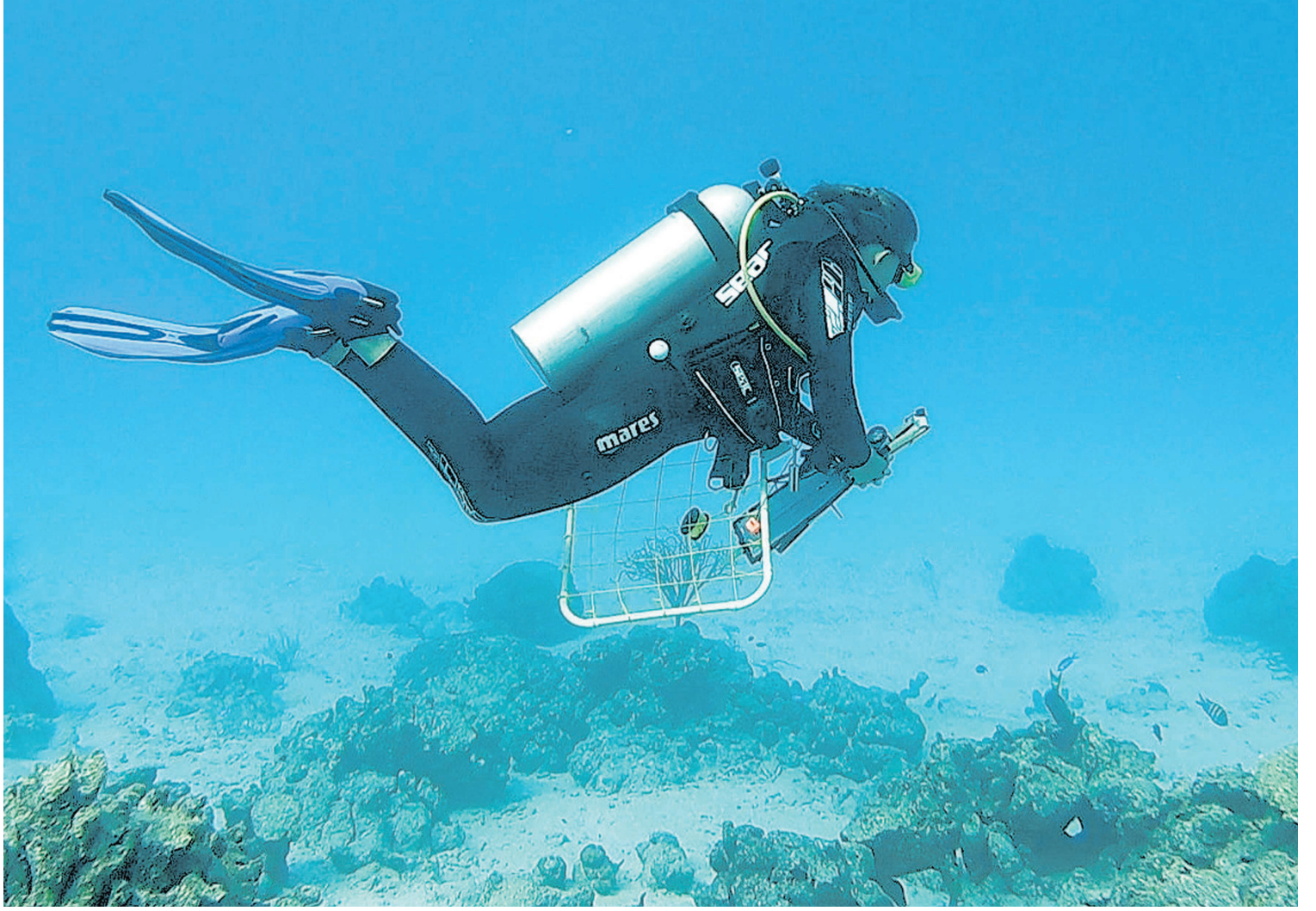
Metten
De meetmethode die het meest in de regio gebruikt

wordt is die van het Global Coral Reef Monitoring Network (GCRMN). Hierbij wordt gekeken naar verschillende aspecten van het koraalrif. De koralen zelf, maar ook de vissen en de visgroepen die er omheen zwemmen. Ook wordt er gekeken naar zieke koralen en hoeveel oppervlakte er binnen een afgebakend deel is en naar hoeveel nieuwe baby koraaltjes er zijn, want dat geeft aan of de omstandigheden goed genoeg zijn om weer te kunnen herstellen. Daarnaast wordt er ook gekeken naar schaaldieren zoals kreeften en kroonslakken. “Met deze methode wordt er gekeken naar een *transecten*, dat zijn lijnen van 30 meter. Langs de lijnen wordt allerlei verschillende informatie over vissen en koralen verzameld. En aan de hand daarvan, omdat ieder land het op dezelfde manier doet en als je genoeg locaties rond Aruba op die manier bekijkt, dan kan je een beeld krijgen dat je kan vergelijken met de andere landen maar ook met Aruba zelf van twee jaar geleden. Dit ga je elke twee jaar doen.”

Koraal niet gezond
Instituut Carmabi op Curaçao heeft zo'n onderzoek gedaan op Aruba in opdracht van de Directie Natuur en Milieu (DNM) in mei vorig jaar. Die data worden hopelijk deze maand gepubliceerd, zegt Van der Wal. “We hebben een preliminaire presentatie gehad en daar kwamen interessante informatie uit. Wij hopen volgend jaar in dezelfde pe-

riode hetzelfde onderzoek opnieuw uit te kunnen voeren om te vergelijken.” In totaal zijn er 53 verschillende locaties bekeken. In deze methode gaat men ervan uit dat een koraaldekking van 40 procent geldt als gezond. “Maar geen enkele onderzochte locatie op Aruba heeft dat op dit moment. Dus de gezondheid van de koralen op Aruba is heel laag in vergelijking met andere landen in de regio. Ook bijzonder is dat Aruba juist heel hoog scoort in de verhouding tussen grazers, dat zijn vissoorten die van koralen eten, en de hoeveelheid koraal. Dat zou een signaal kunnen zijn dat het niet goed in balans is op dit moment. Er zou meer onderzoek naar gedaan moeten worden om te achterhalen waar het nu aan ligt. Een mogelijkheid is dat er te weinig koraalplekken zijn waardoor er te veel vissen op dezelfde plek komen, maar het zou ook heel goed kunnen dat de populatie grazers omhoog is gegaan, omdat er van de grotere vissoorten die grazers eten, zoals de groupers, de haaien en de barracudas, niet genoeg zijn.”

Zeegras
Bij zeegrasen kan men volstaan met dit elke drie

jaar te onderzoeken en dan gaat het met name om hoeveel van de bodem bedekt is met zeegras. Dat heeft de directeur van het Sint Eustatius National Parks

Erik Boman uitgelegd aan De Kool. “Ook kijk je naar welke zeegrasen er voorkomen. De regio heeft namelijk te maken met een invasieve zeegrassoort, de

Halophila stipulacea. “Die is hoogstwaarschijnlijk met de scheepvaart ooit meegenomen en dan kom je er niet meer vanaf. Het is belangrijk om dit in de gaten te houden dat het niet blijft doorgroeien en concurreert met lokale zeegrasen.”

Mangroves
Mangroves hebben het zwaar te verduren op Aruba omdat ze nooit gewaardeerd worden voor hun rol. Ze helpen de kust vast te houden en daarnaast zijn ze de kraamkamer voor al het leven. Net zoals zeegras zijn ze heel goed in het vangen van koolstof uit de lucht en de zee waardoor ze een enorme rol spelen in de strijd tegen *global warming*. Daarnaast hebben mangroves een soort filterfunctie omdat ze alle troep opvangen van regenwater dat van het land naar zee stroomt waardoor het water uiteindelijk in zee komt veel schoner is.” Inmiddels is het grootste deel van de mangroves op Aruba in beheer bij het park door de nieuwe zestien natuurgebieden die erbij gekomen zijn. Op oude foto's is te zien dat er vroeger veel meer man-

Onderzoek
De komende jaren wil FPNA zoveel mogelijk onderzoek doen als de capaciteit en financiën toelaten. Hierbij wordt voor het marine park prioriteit gegeven aan koraal en zeegras. “Als het koraal gezond is trekt dat ook ander leven aan en dat geldt ook voor zeegras. Dat is ook makkelijker te onderzoeken want het blijft op een vaste locatie. Vissen zijn lastiger te onderzoeken want die bewegen. Dus we moeten kijken naar wat we realistisch kunnen doen binnen de tijdspanne die we hebben en wat past binnen onze financiële mogelijkheden. Ook gaan we een paar specifieke soorten onderzoeken, zoals bijvoorbeeld haaien, die van dusdanig hoog belang zijn dat er meer informatie nodig is om deze beter kunnen te beschermen”, aldus Van der Wal.

Danielle de Kool onderzoekt samen met research & conservation manager Giancarlo Nunes een aantal onderzoeksmethode voor monitoren in de praktijk.

MOVE FOR MENTAL HEALTH: Let's Invest

INVERTIENDO DEN SALUD MENTAL DI MUCHANAN

Diaranson 14 di october pa 7:30 AM
Entrevista di Dia na Hits100.9 FM, cu Psycholoog Antoniette Geerman y Naziha Wever.

Diabierna 16 di october di 9:00 AM pa 11:00 AM
Nos Mainta na Telearuba, cu Psycholoog Misha Raymond.

RESPALDO fsma

Jordan Ling Foundation

#MentalHealthMonthAruba

fun miles

SLUIT EEN ENNIA WOONHUISVERZEKERING AF

en ontvang van **ENNIA** een **Kooyman cadeaubon** van **100 gulden**.

Bezoek ennia.com/woonhuis voor meer informatie.

ennia
Voel je zeker!

Stichting Avondonderwijs Aruba
Shakespearestraat 17
ORANJESTAD
Tel./ Fax: 5838720
E-mail: avondhavo@setarnet.aw

Met diep leedwezen maken Bestuur, Directie en docenten van de Stichting Avondonderwijs Aruba (Avondhavo/vwo en avondmavo) het overlijden bekend van:

Mario Alcaldo ‘Aiky’ Croes

Broer van ons bestuurslid en medeoprichter, de heer mr. Hendrik Croes.

Wij wensen de nabestaanden veel sterkte toe.

Moge “Aiky” in vrede rusten.

Stichting Avondonderwijs Aruba
Shakespearestraat 17
ORANJESTAD
Tel./ Fax: 5838720
E-mail: avondhavo@setarnet.aw

Met diep leedwezen maken Bestuur, Directie en docenten van de Stichting Avondonderwijs Aruba (Avondhavo/vwo en avondmavo) het overlijden bekend van:

Dhr. Ronald Henriquez Dirkz.

Vader van onze penningmeester, mevrouw Morela C. Jansen-Dirkz.

Wij wensen de nabestaanden veel sterkte toe.

Moge “Rona” in vrede rusten.

Dimas weigerde tot nog toe 1134 vergunningen

ORANJESTAD — De immigratiedienst Dimas ontving dit jaar tot nog toe 8145 aanvragen voor een verblijfsvergunning. Daarvan wees Dimas 1134 vergunningen af. Via een persbericht laat de immigratiedienst weten hoe cliënten bezwaar kunnen maken tegen een afwijzing.

In 2019 behandelde Dimas in totaal 14.983 vergunningaanvragen, waarvan er over het hele jaar 2227 werden geweigerd. Cliënten die het niet eens zijn met een beslissing van Dimas kunnen binnen zes weken na dagtekening van de beschikking waarin de beslissing kenbaar is gemaakt, een bezwaarschrift indienen. Via de e-helpdesk Bezwaar/Obhecion/Appeal op de website van Dimas (www.dimasaruba.aw) dient daartoe een bezwaarschriftformulier volledig en correct ingevuld te worden en het bezwaarschrift zelf ge-upload te worden. Het bezwaarschrift moet zijn voorzien van de naam en het adres van de vergunninghouder en de datum van indiening. Als de cliënt zich door een derde persoon laat vertegenwoordigen, dient ook

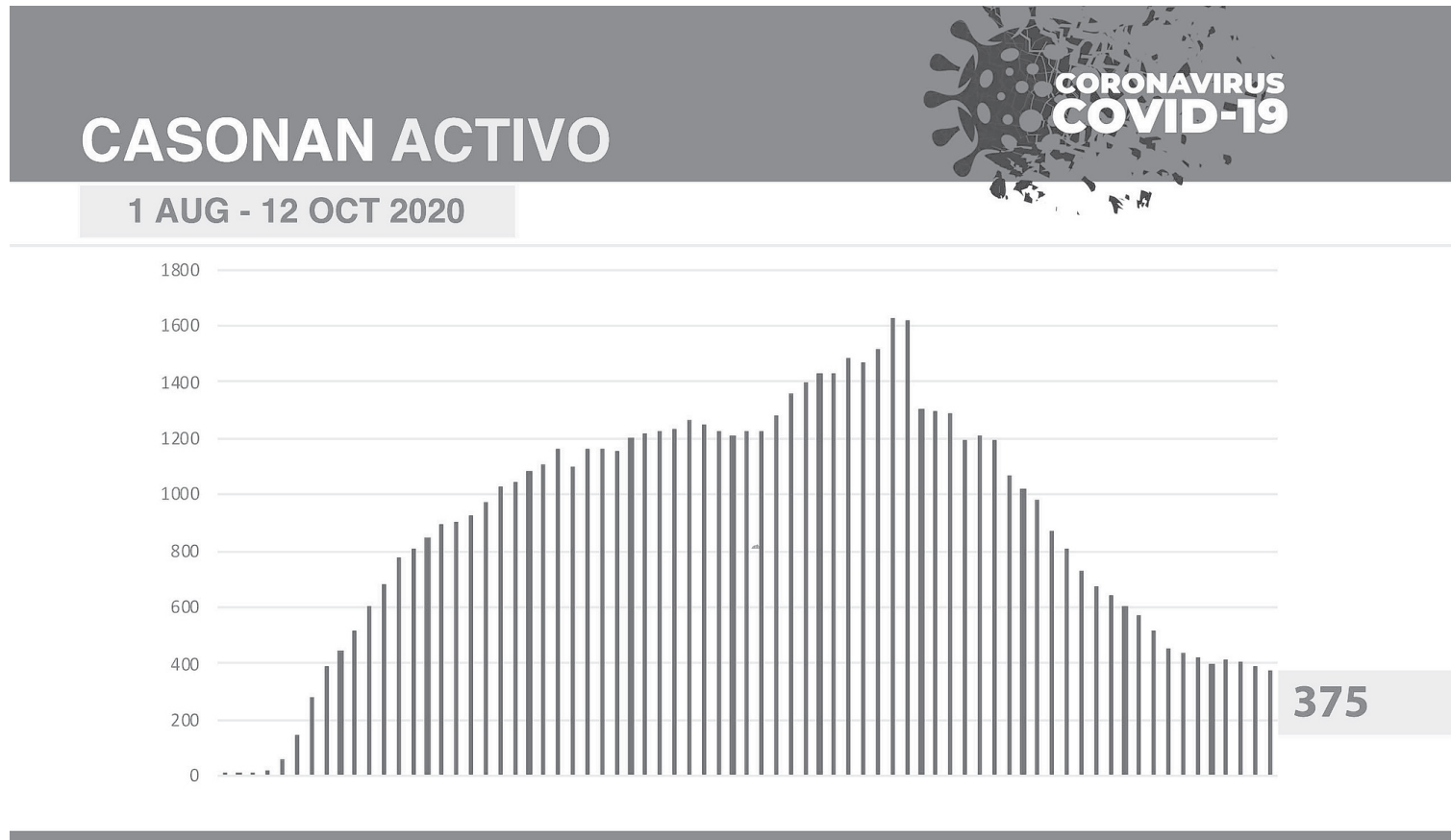
de naam en het adres van de gemachtigde representant toegevoegd te zijn. In de brief moet staan tegen welke beschikking het bezwaarschrift gericht is. Een kopie van de beschikking dient te worden bijgevoegd. En de appellant moet motiveren waarom hij of zij het niet eens is met de

beslissing van Dimas. Het bezwaarschrift moet ondertekend worden door de vergunninghouder zelf en in het geval er sprake is van een representant die niet als advocaat staat ingeschreven bij het hof, dient er tevens een volmachtbrief te worden overgelegd.

Cliënten die het bezwaarschrift op een correcte manier invullen, krijgen een bevestiging van ontvangst van de juridische afdeling van Dimas. Meer informatie over het indienen van een bezwaarschrift is te vinden op de website www.dimasaruba.aw.

‘Aruba op het goede pad’

Premier: Coronacijfers dalen gestaag

ORANJESTAD — Aruba is op het goede pad met de bestrijding van het coronavirus. Zo laat premier Evelyn Wever-Croes (MEP) weten in een persbericht. Het aantal actieve gevallen is gedaald tot onder de 400, en de teller kwam gisteren op 375 te staan.

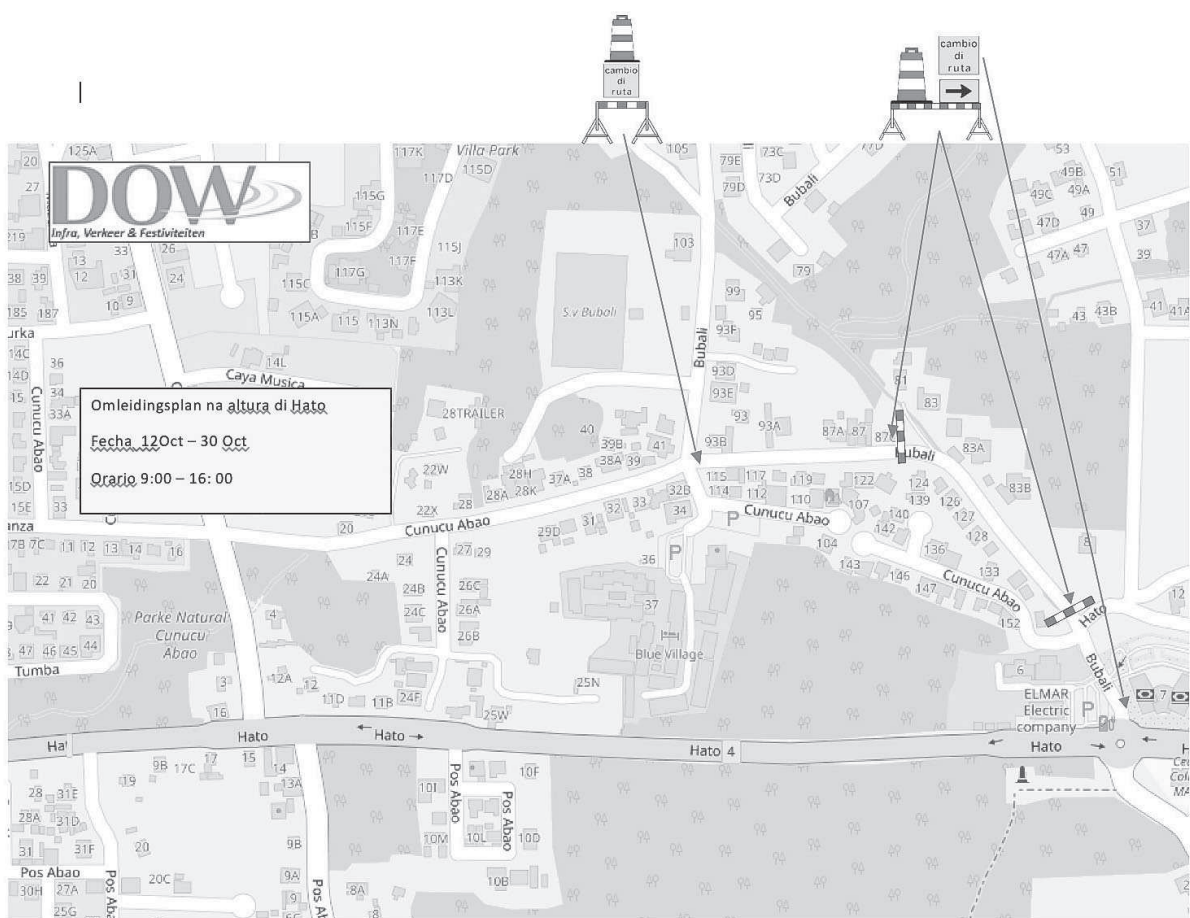
Het gemiddelde aantal nieuwe casussen per dag was vorige week zestien, met een maand eerder toen Horacio Oduber Hospitaal (HOH) nu weer terug naar een aanzienlijk verschil

het geven van reguliere zorg, aangezien er veertien mensen vanwege corona opgenomen zijn waarvan vier op de intensive care. “Dankzij de toewijding van onze vakmensen en de discipline van de gemeenschap lukt het ons het aantal casussen wederom omlaag te brengen.

Wij kunnen dit virus alleen te boven komen door ons aan de regels te blijven houden. e vijand waar we tegen vechten is onzichtbaar en wreed, maar het wapen om deze te bestrijden is in handen van ons allemaal”, aldus Wever-Croes.

DOW pakt greppel Hato-Bubali aan

ORANJESTAD — De Dienst Openbare werken (DOW) laat weten dat ze begint met schoonmaakwerkzaamheden aan de greppel die van Hato naar Bubali loopt. Deze wordt schoongemaakt en daarna geasfalteerd. De werkzaamheden zijn gisteren begonnen tussen Cunucu Abao 131 en 125. De weg wordt afgesloten tussen 08.30 en 16.00 uur. Deze werkzaamheden duren drie weken. Omleidingen worden aangegeven door middel van barricades en borden.

Clip voor duet met Snoop Dogg opgenomen op Aruba

ORANJESTAD — De in de VS woonachtige Maastrichtse R&B-zangeres en rapper Odilia heeft een nieuwe, volledig op Aruba opgenomen clip gelanceerd voor haar duet ‘Break it Down’ met de Amerikaanse rapper Snoop Dogg.

Deze single is de opvolger van het duet ‘End Of The World’, dit keer met de rapper Lil’ Keed, die in de afgelopen acht maanden maar liefst 10 miljoen views op sociale media wist te krijgen. In de clip figureert de 24-jarige Odilia (volledige naam Odillia Henriette Hochstenbag) op het strand van Eagle Beach, een zwembad, bij kleurrijke woningen in Calbas en op een bed. Snoop Dogg is echter niet te zien, behalve curieus genoeg als cgi-rendering op het mobieltje van Odilia. Sinds de clip voor Break It Down drie dagen geleden is gelanceerd, is deze al zo’n 130.000 keer bekeken.

Nationale Bibliotheek houdt weer jaarlijkse boekenmarkt

ORANJESTAD — In de eerste week van november, gelijk met het Kinderboekenfestival, organiseert de Nationale Bibliotheek van Aruba ook dit jaar weer haar populaire boekenmarkt. Voor slechts 10 florin kopen

bezoekers een speciale tas en kunnen zij deze helemaal vullen met tweedehands boeken. Bezoekers kunnen tussen maandag 2 en vrijdag 6 november elke dag tussen half tien ’s ochtends en vijf uur ’s middags tweedehands

boeken aanschaffen. zestigplussers mogen zelfs een uur eerder in de ochtend, om half negen, naar binnen om in alle rust boeken uit te zoeken. Op woensdag 4 november blijft de bieb zelfs open tot zeven uur ’s avonds.

Breinbreker van de dag

Elke dag vindt u in de Amigoe op deze pagina een Sudoku. Plaats de cijfers 1 tot en met 9 zo in het diagram dat elk cijfer precies één keer voorkomt in elke rij en elke kolom. Elk van de cijfers 1 tot en met 9 moet ook precies één keer voorkomen in elk van de vetomrande 3-bij-3-vierkanten.

	8				5		6
			2	1			4
		2		6		1	
		3	7				
2	9					7	3
				6	2		
	3			7		9	
8				4	3		
1		9					8

DIFFICULTY RATING: ★★★★★
De oplossing voor de Sudoku staat op pagina 9 in deze krant.

Bezoek onze website
www.amigoe.com

Like Us On facebook

Amigoe Aruba

Voor alle vragen en verzoeken om informatie, bel naar 582-4333

Amigoe di Aruba

Staten scharen zich achter ambtelijk akkoord Rijkswet

WILLEMSTAD — Een Statenmeerderheid steunt de regering om de onderhandelingen met Nederland op ambtelijk niveau af te ronden, opdat op politiek niveau ingestemd kan worden met de inhoud van het Landenpakket en de gewijzigde concept Rijkswet voor een hervormingsentiteit. Na een marathonvergadering die vrijdagochtend begon en tot drie uur 's nachts duurde namen de coalitiepartijen de motie aan die op korte termijn de derde tranche van liquiditeitssteun mogelijk moet maken.

Ook spoort het parlement de regering aan om verschillende punten, zoals de gift van 30 miljoen gulden voor het onderwijs, de kapitaalinjectie voor de Girobank en de financiering van de sociale maatregelen voor het einde van dit jaar te concretiseren. Tot slot moet de regering erop toezien dat het Landenpakket daadwerkelijk wordt afgesplitst van de Rijkswet en in een onderlinge regeling wordt ondergebracht. De Staten menen dat met het oog op het welzijn van de

bevolking van Curaçao, er nu een acceptabel voorstel ligt dat de weg opent voor een intensievere periode van samenwerking met Nederland op basis van wederzijds respect en gericht op het hervormen, het versterken en het ontwikkelen van verschillende sectoren op Curaçao.

Politiek akkoord
Volgens minister-president Eugene Rhuggenaath (PAR) wordt er met het nieuwe voorstel dat op tafel ligt in 'onze mensen' geïnves-

teerd. Zo wordt er gewerkt aan een betere aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt en wordt er geld gestoken in onderwijsmateriaal. Zodra er een politiek akkoord is getekend en Curaçao aan de voorwaarden voldoet, zullen de fondsen voor verdere liquiditeitssteun vrijkomen. Voordat er een definitief akkoord is op de Rijkswet, wordt het concept gepresenteerd aan de Raad van State. Curaçao zal ook zijn aandachtspunten bij het adviesorgaan inbrengen zodat de autonomie van Curaçao gewaarborgd blijft.

Varken
Er ontstond enige beroering toen KdNT-Statenlid Amparo Dos Santos voor zijn sprekersbeurt het woord nam. Nadat Statenvoorzitter Ana Maria Pauletta hem

terechtwees, begon Dos Santos aan een scheldpartij. Hij noemde de Statenvoorzitter een varken, een leugenaar en 'bo ta mierde'. Hoewel het griffiepersoneel de microfoon van de scheldende parlementariër uitzetten, wist hij deze toch steeds te 'unmuten'. De eerste en tweede waarschuwing mochten niet baten, waarna Dos Santos uit de virtuele vergaderruimte werd verwijderd. Doordat de verwijdering digitaal plaatsvond en niet fysiek, kon het oppositielid nog even doorgaan met zijn tirade. Pauletta kon volgens het Statenlid beter naar huis gaan om haar tanden te poetsen. Terwijl Dos Santos van zijn hart geen moordkuil maakte, bood de Statenvoorzitter haar excuses aan voor het gedrag van Dos Santos die in haar ogen niet het goede voorbeeld gaf.

Productieplafond SVB nekt meer specialisten

WILLEMSTAD — Verschillende medisch specialisten worden getroffen door het dit jaar door de regering ingevoerde productieplafond. Nu meldt ook uroloog Wissem Isa dat hij hierdoor wordt gedwongen patiënten te weigeren. Hij is door de Sociale Verzekeringsbank (SVB) op de hoogte gesteld reeds op 75 procent van het toegestane aantal behandelingen te zitten.

Het kabinet-Rhuggenaath wil dit jaar tussen de 70 en 80 miljoen gulden bezuinigen in de gezondheidszorg. In dit verband heeft de regering de Taskforce Marktordering en Financiering Zorgsector (TMFZ) opgedragen na te gaan hoe deze besparing kan worden verricht. De taskforce hield in haar onderzoek enerzijds rekening met de extra exploitatiekosten (59 miljoen gulden meer) voor het Curaçao Medical Center (CMC). Om geen verhoging van de basisverzekering ziektekosten (bvz) van 20 procent in te hoeven voeren, stelde TMFZ voor om

besparingen door te voeren op de vier gebieden: medicijngebruik, laboratoriumkosten, kosten voor medische verrichtingen en uitzendingen. De regering nam alle aanbevelingen en adviezen van de taskforce over. De nodige regelingen en landsbesluiten werden in het leven geroepen. Voor specialisten werd behalve een 65-leeftijdsregeling ook een productieplafond ingesteld, dit tot ergernis van de Vereniging Medisch Specialisten Curaçao (VMSC). De specialisten klaagden dat de sector niet door TMFZ werd gehoord en dat de voorgestelde maatregelen de spe-

cialistische zorg ontwrichten, waarbij patiënten de dupe zullen worden. Ze vinden dat de maatregelen, behalve tekort aan specialisten, ook juist meer kosten van uitzendingen naar het buitenland in de hand werken in plaats van besparing van de kosten te leveren. Zowel collectief (VMSC) als individueel (fysiotherapeut Darrel Prins) werd de regering voor de rechter gesleept. Alleen de 65-leeftijdsregeling werd op rechterlijk bevel aangepast met een overgangspe-riode van drie tot vier jaar.

Na fysiotherapeut Prins maakt nu uroloog Isa bekend dat door introductie van het productieplafond hij ook niet alle SVB-verzekerden meer kan behandelen. "Aangezien ik heden al op 75 procent van het plafond zit, is het voor het resterende jaar alleen

nog mogelijk de volgende gevallen van SVB-patiënten te behandelen: afhandeling van bestaande geplande diagnostische verrichtingen; sommige operaties van patiënten die niet uitgesteld kunnen worden; patiënten die onder behandeling zijn voor prostaatkanker, die om de drie maanden komen voor hun hormonale injectie; patiënten die recent een onderzoek gedaan hebben dat afgerond moet worden voor hun diagnose en behandeling; en patiënten die binnen drie maanden na hun operatie op controle-bezoek moeten. Isa meldt dat hij genoodzaakt is alle nieuwe en andere patiënten die niet vallen onder de genoemde gevallen, af te zeggen: "Deze patiënten zullen een nieuwe afspraak krijgen in 2021. Ik betreuf dit ten eerste, maar helaas is dit niet in mijn handen."

Facts & Figures

Impact Covid-19 op registraties Handelsregister KVK

Uit de gegevens van het handelsregister die de Kamer van Koophandel Curaçao (KVK) bijhoudt, blijkt dat in de eerste helft van 2020 de volgende ontwikkelingen zich hebben voltrokken.

Totaalbeeld aantal inschrijvingen afgelopen 5 jaar

De omvang van het handelsregisterbestand per ultimo juni 2020 was 39.417 registraties. Het betreft actieve ondernemingen, stichtingen, stichtingen particulier fonds en verenigingen. Van dit aantal was 29.901 (75,9 procent) lokaal en 9.516 (24,1 procent) internationaal van aard.

In de afgelopen vijf jaar (2016-2020) is er sprake van een stijging van het totaal aantal registraties met 1,6 procent (van 38.912 in 2016 naar 39.417 in 2020). In deze periode nam het aantal lokale registraties toe met 19,3 procent (van 25.057 in 2016 naar 29.901 in 2020). Het aantal internationale registraties daalde met 31,3 procent (van 13.855 in 2016 naar 9.516 in 2020). Het totaal aantal liquidaties nam toe van 301 in 2016 naar 399 in 2020. Het totaal aantal doorhalingen nam af van 1787 in 2016 naar 839 in 2020. Het totaal aantal faillissementen nam toe van 7 in 2016 naar 8 in 2020. Het aantal wijzigingen in registraties nam af van 14.056 in 2016 naar 13.730 in 2020. Het aantal uittreksels nam af van 13.177 in 2016 naar 12.195 in 2020.

Hieronder ook de cijfermatige overzichten en ontwikkelingen met betrekking tot de gekozen rechtsvorm en bedrijfstakken en -klassen.

Totale registratie

Handelsregister Rapportage eerste halfjaar							
	2020	2019	2018	2017	2016	Δ % t.o.v. '19	
Actieve registraties per 1 januari	38.550	38.606	38.783	38.702	38.442	-0,15%	
Internationaal	9.841	10.933	12.361	13.461	13.451	-9,99%	
lokaal	28.709	27.673	26.422	25.241	24.991	3,74%	
Nieuwe inschrijvingen (totaal)	1.994	1.619	1.660	1.806	2.375	23,16%	
Internationaal	214	220	284	247	992	-2,73%	
Lokaal	1.780	1.399	1.376	1.559	1.383	27,23%	
Liquidaties (totaal)	399	437	371	338	301	-8,70%	
Internationaal	248	289	240	260	254	-14,19%	
Lokaal	151	148	131	78	47	2,03%	
Doorhalingen (totaal)	839	1.150	1.177	1.407	1.797	-27,04%	
Internationaal	284	298	677	433	371	-4,70%	
Lokaal	555	852	500	974	1.426	-34,86%	
Zetelverplaatsingen	10	2	11	4		400,00%	
Omzetting	24	15	19	23	27	60,00%	
Faillissementen (totaal)	8	10	8	1	7	-20,00%	
Internationaal							
Lokaal	8	10	8	1	7	-20,00%	
Her-inschrijvingen (totaal)	153	169	187	238	227	-9,47%	
Internationaal	27	34	49	71	64	-20,59%	
Lokaal	126	135	138	167	163	-6,67%	
Actieve registraties eind juni	39.417	38.780	39.044	38.973	38.912	1,64%	
internationaal	9.516	10.583	11.747	13.059	13.855	-10,08%	
lokaal	29.901	28.197	27.297	25.914	25.057	6,04%	
Wijzigingen in registraties	13.730	13.800	12.387	25.914	14.056	-0,51%	
Uittreksels uit het register	12.195	15.549	14.421	14.863	13.177	-21,57%	
Certificaten	26	94	158	177	215	-72,34%	
Verklaringen	561	899	858	869	702	-37,60%	

Bron: KVK Curaçao

Naar bedrijfstakken en bedrijfsklassen

Totaal aantal ingeschreven actieve registraties verdeeld in bedrijfstakken en bedrijfsklassen eind juni			
	2020	2019	
Landbouw en Visserij		186	171
Landbouw	179		165
Visserij	7		6
Delfstoffenwinning			
Industriële en ambachtelijke bedrijven		941	897
Productie en distributie van elektriciteit, gas, water, e.d.		56	58
Bouwnijverheid en -installatiebedrijven		2.284	2.153
Bouwnijverheid	1.945		1.850
Installatiebedrijven	339		303
Handel, hotel- en restaurantwezen, reparatiebedrijven voor gebruiksgoederen		6.412	6.184
Groothandel	591		566
Tussenhandel	163		168
Detailhandel food	690		646
Detailhandel non-food	2.667		2.620
Hotels, restaurant, café's e.d.	1.807		1.705
Reparatiebedrijven voor gebruiksgoederen	494		479
Transport- opslag en Communicatiewezenen		1.588	1.133
Bank- en Verzekeringswezen, zakelijke dienstverlening		11.116	10.682
Bankwezen	2.702		2.571
Verzekeringswezen	699		690
Zakelijke dienstverlening	6.160		5.962
Overige zakelijke dienstverlening	942		865
Verhuur/O.G.	613		594
Overige dienstverlening		7.318	6.919
Totaal aantal ingeschreven lokale actieve registraties eind juni		29.901	28.197
Internationale registraties		9.516	10.583
Totaal ingeschreven actieve registraties eind juni			38.780

Bron: KVK Curaçao , Handelsregister

4e kantoor Skuchami

WILLEMSTAD — Fundashon pa Perspektiva i Sosten Integral, PSI Skuchami, heeft een vierde kantoor geopend aan de Mgr. Niewindstraat in Otrobanda. Daarmee is de instantie voor ambulante, geestelijke gezondheidszorg, terug van weg-geweest.

vingat. De opening van het kantoor in Otrobanda werd verricht door de minister van Sociale Ontwikkeling, Arbeid en Welzijn, Hensley Koeiman (MAN). Tijdens de opening werd uitvoerig stilgestaan bij de internationale dag voor de geestelijke volksgezondheid, afgelopen zaterdag. Het thema van dit

jaar was 'Mentale gezondheid voor iedereen'. Zeker in deze periode van de Covid-19 crisis gaat dat nog meer op. Want onder andere Skuchami registreert een toename van cliënten die door de gevolgen van de crisis mentaal niet goed functioneren en daarvoor hulp zoeken.

Foto's: Ken Wong

Openingstijden

Amigoe di Aruba

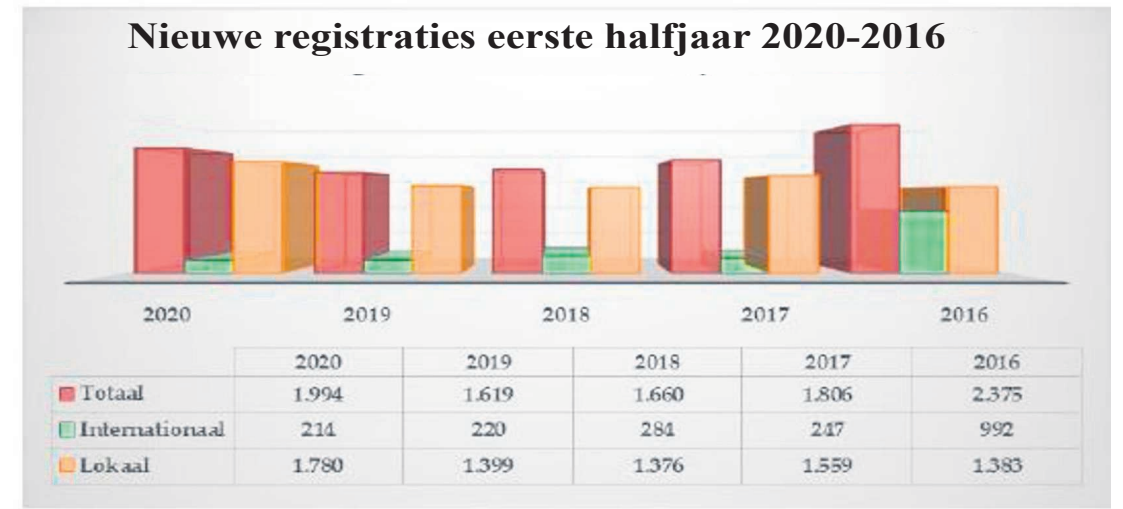
Maandag t/m Vrijdag

8:00 tot 16:30 uur

Geen lunch pauzes!

Periode juni 2020 versus juni 2019:

- Het totaal aantal registraties is in juni 2020 met ongeveer 1,6 procent toegenomen ten opzichte van juni 2019.
- De lokale registraties namen met 6 procent toe (van 28.197 in 2019 naar 29.901 in 2020)
- De internationale registraties namen met 10 procent af (van 10.583 in 2019 naar 9.516 in 2020)
- In de eerste 6 maanden van 2020 zijn er 1.994 starters bijgekomen. Dit is een toename van ruim 23 procent ten opzichte van dezelfde periode vorig jaar.
- De stijging is geheel toe te schrijven aan lokale registraties die met 27 procent toenamen, terwijl internationale registraties een daling noteerden van 3 procent.
- De toename lokale registratie is grotendeels te verklaren door de nieuwe registraties die plaatsvonden in het kader van de steunmaatregel tijdelijke bijstand (Fondo di Sosten), aan zelfstandige ondernemers die in financiële problemen zijn geraakt vanwege de maatregelen die genomen zijn, in het kader van aanpak van de Covid-19 pandemie.
- In het eerste halfjaar bedroeg het aantal 554 zaken.

Bron: KVK Curaçao Handelsregister

Conclusie:

Uit de cijfers van het Handelsregister KVK blijkt dat het aantal registraties in het Handelsregister toeneemt. De trend is (structurele) stijging van lokale en daling van internationale registraties.

Met betrekking tot de eerste helft 2020, blijkt dat het totaal aantal registraties is toegenomen. Afgezet tegen de in maart gestarte Covid-19 pandemie, lijkt dit op een paradoxale ontwikkeling. De coronacrisis heeft namelijk de economische activiteiten sterk doen teruglopen, waardoor minder registraties en meer bedrijfssluitingen verwacht zouden mogen worden. In de praktijk heeft deze ontwikkeling zich in de eerste helft van 2020 echter niet voorgedaan. De hoofdoorzaak: honderden bedrijven hebben zich in het handelregister ingeschreven, omdat dit een voorwaarde was om voor financiële steun in aanmerking te komen. Tegelijkertijd is deze ontwikkeling een sterke indicatie dat al deze bedrijven voor de Covid-19 crisis in een 'grijs/informeel circuit' opereerden. Afgewacht moet worden of de compliance graad (afdrachten belastingen en premies sociale verzekeringen) hiermee omhoog zal gaan. Het 'gratis' inschrijven van deze bedrijven in het Handelsregister doet in dit kader vreemd aan en roept de vraag op waarom de bedrijven die zich wel aan de regels houden, anders worden behandeld. Wellicht dat de KVK het in overweging zou willen nemen om deze bedrijven te compenseren en, bijvoorbeeld, eenmalig de jaarlijkse fee achterwege te laten dan wel een forse korting te geven?

KvK Bonaire

Uitkomsten Covid-19 enquête toont grote impact op bedrijven

KRALENDIJK — De Kamer van Koophandel (KvK) Bonaire heeft een representatieve enquête gehouden onder ondernemers over de actuele impact van Covid-19 en het effect van de steunmaatregelen op de ondernemingen. Belangrijkste uitkomsten zijn dat de verwachte derving van omzet van de 256 bedrijven die mee hebben gedaan aan de enquête echt aanzienlijk is, met meer dan 10 miljoen dollar aan omzeterderving, en dat de impact op de ondernemingen groot tot zeer groot is.

29 procent van de ondernemers vreest voor het voortbestaan van hun bedrijf. 69 procent van de ondernemingen op Bonaire maakt gebruik van de regelingen die door de ministeries in het leven zijn geroepen om omzetverlies op te vangen en vaste kosten, waaronder loonkosten, te dekken. Het gebruik van protocollen (59 procent) en aanpassingen in het businessmodel zijn mogelijke oplossingen voor het ondernemen in de nieuwe omstandigheden. Ten slotte zijn ondernemers van mening dat inkomende toeristen alleen met een negatieve PCR-test Bonaire mogen binnenkomen; 78 procent van de ondernemers is van mening is dat dit een goede maatregel zou zijn. Het bestuur en de directie van

de KvK is onder de indruk van de uitkomsten van de enquête: “De cijfers zijn confronterend en indrukwekkend. Ze zijn inmiddels al gebruikt om onderbouwd te adviseren aan de ministeries in Nederland en het Openbaar Lichaam Bonaire. De cijfers geven onder andere aan dat alles op alles moet worden gezet om zo snel mogelijk, maar wel op een verantwoorde manier, naar ‘code geel’ voor Bonaire te komen in het belang van de bevolking en de ondernemers van Bonaire.” De enquête is ingevuld door veel ondernemers met een bv. Ten opzichte van Europees Nederland zijn er op Bonaire relatief veel vennootschappen met een gering aantal werknemers. Deze enquête is in lijn

met, en een afspiegeling van, de verdeling die ook in het Handelsregister van de KvK zit voor wat betreft het totaal aantal actieve registraties. Het toerisme is de grootste sector binnen de economie van Bonaire en daarmee ook in de enquêteantwoorden. In het onderzoek van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) ‘Trends in de Caribbeaan Netherlands 2019’ ligt het aandeel toerisme op circa 38,4 procent. In de enquête ligt dat

met 42 procent iets hoger. De KvK heeft ondernemers extra geholpen door zich in te zetten voor betere regelingen (onder andere een aangepaste regeling voor ondernemers met minder hoge vaste lasten) en door de opening van een steunloket. Dit loket heeft meer dan 1000 vragen beantwoord sinds de opening en is nog steeds actief. Ondernemers zijn overwegend tevreden (82 procent) over het loket. Voor het vervolg van de crisis

verwachten ondernemers van de KvK voornamelijk een rol als belangenbehartiger, zowel lokaal als nationaal, en als informatieverstrekker. Bedrijven die mee hebben gedaan aan de enquête krijgen de resultaten actief toegestuurd. De KvK wil de ondernemers die de moeite hebben genomen om de enquête in te vullen van harte bedanken. Het rapport is terug te vinden op de site van de KvK: www.kvkbonaire.com.

Horeca en bedrijven houden zich aan coronaregels

KRALENDIJK — De Directie Toezicht & Handhaving controleert sinds 1 oktober intensief op de naleving van de nieuwe coronamaatregelen. Op een enkele uitzondering na houden bedrijven zich goed aan de regels.

Enkele horecabedrijven hielden zich niet aan de sluitingstijd. Sommige bedrijven bleven na 22.00 uur van achter het loket verkopen. Met deze bedrijven is gesproken over het belang van het naleven van de maatregelen en ze zijn gecorrigeerd. De inspecteurs blijven de komende weken de sluitingstijden intensief controleren. Mochten bedrijven zich niet aan de regels houden, dan zal handhavend worden opgetreden. Bedrijven kunnen dan een last-onder-dwangsom krijgen van 3000 dollar per overtreding. Bij herhaaldelijk overtreeden van de regels, kan de zaak tijdelijk gesloten worden. Ook is er de komende tijd extra controle op de registratieplicht in de horeca. Met een

goede klantenregistratie kunnen mensen worden gewaarschuwd als zich ergens een besmetting heeft voorgedaan.

De Directie Toezicht & Handhaving heeft ook dertig kappers en schoonheidssalons, super- en minimarkts bezocht en daar voorlichting gegeven over de geldende Covid-19 maatregelen. Bij winkels in het bijzonder wordt aanvullend gecontroleerd of zij zich houden aan de prijzenstop, die sinds het begin van de coronacrisis geldt.

Omdat het kantoor van Toezicht en Handhaving in verband met thuiswerken en controles op locaties minimaal bezet is kan men telefonisch meldingen doen over het niet-naleven van de noodverordening via 715-5300. Meer informatie over de maatregelen is te vinden op www.bonaire-crisis.com of via een van de andere officiële overheidskanalen. Ook kan men contact opnemen met de afdeling Publieke Gezondheid via het telefoonnummer 0800 0800.

Dag van de Autonomie 2020: Bezinning over huidige stand van zaken

WILLEMSTAD — Tien jaar een autonoom Curaçao is geen reden om te vieren, maar meer een dag van bezinning. Dit is de centrale gedachte in de vele reacties naar aanleiding van het feit dat tien jaar geleden op 10 oktober 2010, Curaçao een land binnen het Koninkrijk werd.

In een officieel persbericht feliciteert de regering het Curaçaose volk met de tien jaar autonomie. Volgens de regering is er in de afgelopen tien jaar veel gebeurd, maar staat Curaçao aan de vooravond van een belangrijk moment. De regering roept het volk dan ook op om zich te gaan bezinnen over de ontwikkeling van het eiland in de afgelopen jaren. In dit verband roept de regering het volk op om samen te gaan werken aan een briljante toekomst voor het eiland, die bijdraagt aan het welzijn van iedereen en die een duw in de rug zal zijn voor het bouwen aan een land waar iedereen meer kansen heeft. Op deze manier kunnen wij, aldus de regering, toekomen aan een duurzame ontwikkeling, waarbij iedereen zijn of haar eigen verantwoordelijkheid zal dragen en het compromis aangaat om een bijdrage te leveren aan het eiland.

In haar boodschap van de Dag van de autonomie stond Statenvoorzitter Ana-Maria Pauletta (PAR) stil bij de vele uitdagingen waarmee het jonge land Curaçao in de afgelopen tien jaar te maken heeft gehad. Ze constateerde dat door werk te maken van de geconstateerde problemen, ‘we’ vergeten zijn dat het bouwen aan een nieuw land niet makkelijk is. Ze gaf aan dat dit met veel uitdagingen gepaard gaat. Ze riep in een toespraak het volk op te gaan werken aan een Curaçao met sterke instituten, versterkte openbare financiën, duurzame

economie en een efficiënt publiek apparaat. Maar dit alles vereist volgens Pauletta dat iedereen haar eigen of zijn eigen bijdrage gaat leveren en dat er een eind komt aan de verdeeldheid op het eiland. Fractiegenoot Curtley Obispo hamert in een eigen persbericht op het algemene doel dat het Curaçaose volk voor ogen moet hebben. Alleen door samen te werken gaat het eiland erop vooruit, aldus het Statenlid voor de PAR.

Ook de PNP staat stil bij het belang van bezinning op de dag van de autonomie. Partijleider Ruthmilda Larmoné-Cecilia stelt dat op deze dag het volk zich moet afvragen of het er met de nieuwe status op vooruit is gegaan. “De Antillen werden ontbonden en wij zijn een land geworden dat volkomen uit balans wordt geregeerd. We hebben een ministerraad die niet compleet is en Staten die te kort schieten in hun taak om naar het volk te luisteren en om de stem van ditzelfde volk te zijn. De huidige pandemie heeft aan het licht gebracht dat er nog veel werk te doen is om iedereen de dienstverlening te geven waar hij of zij als belastingbetaler recht op heeft.”

Ook voor de nieuwe politieke partij Trabou pa Kòrsou (TPK) met onafhankelijk Statenlid Rennox Calmes viel er op 10 oktober niks te vieren. Volgens TPK-lid Lianne Pauletta had deze dag de start moeten worden van het proces om Curaçao groot te maken, maar is het in de praktijk het debacle van de huidige generatie geworden. Volgens TPK moet de nieuwe generatie een kans krijgen om een nieuw Curaçao op te bouwen.

MPK-leider Rignald Lak memoreert 10 oktober 2010 als een goed besluit toen de beslissing werd genomen om het ouderlijk huis van de Nederlandse Antillen te verlaten en op eigen benen te gaan staan. Volgens Lak, in het verleden lid van de Eilandsraad van het eilandgebied Curaçao, moet het volk lering trekken uit wat er in de afgelopen jaren mis is gegaan, om zo de handen ineen te slaan voor een briljante toekomst voor het eiland.

Belastingdienst opent extra e-mailadres

KRALENDIJK — Het kantoor van de Belastingdienst op Bonaire is sinds 15 september gesloten voor publiek in verband met een aantal positieve coronagevallen. De Belastingdienst bleef weliswaar telefonisch en via e-mail bereikbaar, maar werd overspoeld met vragen. Daarom is besloten een tweede e-mailadres te openen.

De Belastingdienst bleef bereikbaar via telefoonnummer 715-8585 en het e-mailadres helpdesk@belastingdienst-cn.nl. Omdat men tijdens deze periode fy-

siek niet bij de balie terecht kon, werd dit e-mailadres overspoeld met vragen waarmee men normaal gesproken bij de balie wordt geholpen, zo laat de dienst

weten in een persbericht. Om het publiek nog beter van dienst te kunnen zijn, heeft de Belastingdienst sinds gisteren een nieuw e-mailadres, naast de helpdesk e-mail: Balie@belastingdienst-cn.nl. Op dit adres kan men terecht met alle vragen waarmee men bij de balie van de Belastingdienst langs zou gaan, zoals vragen over alle

aangiftes; aanvragen van DigiD, Crib-nummer, betalingsregeling en uitstel van betaling; wijzigingen zoals doorgeven van wijziging van bankrekeningnummer en/of adreswijziging; en Douanevragen: verklaringen Rechtsbijstand, Inkomensverklaring. Ook kan men gerust een afspraak maken voor een gratis persoonlijk telefo-

nisch gesprek. De Belastingdienst belt u dan terug. Het e-mailadres helpdesk@belastingdienst-cn.nl blijft beschikbaar, maar alleen voor ICT- en online vraagstukken. Voor het fysiek inleveren van stukken kan men op Bonaire deze ook deponeren in de brievenbus naast de hoofdingang van het kantoor van de Belastingdienst.

Geluid om zeezoogdieren op Sababank te volgen

THE BOTTOM — Het Saba Bank Noise Logger-onderzoeksproject verzamelt sinds 2011 akoestische gegevens van zeezoogdieren, vissen en door de mens veroorzaakte geluiden binnen de Sababank. Dit project, een samenwerking tussen Wageningen Marine Research en de Saba Conservation Foundation, levert belangrijke gegevens voor het vaststellen van de manier waarop en wanneer belangrijke mariene soorten deze wateren gebruiken. Deze informatie is essentieel voor het maken en uitvoeren van effectieve natuurbeschermingsplannen.

De Sababank herbergt een diverse populatie zeezoogdieren. Voor veel van deze soorten dient dit gebied als een primaire habitat voor activiteiten zoals foerageren, paren en kalven. Dit geldt met name voor een verscheidenheid aan dolfin- en walvissoorten. Historisch gezien waren deze soorten moeilijk te volgen, omdat onderzoekers vaak afhankelijk zijn van visuele waarnemingen van vissers of toeristen om hun aanwezigheid te detecteren. Door technologische ontwikkelingen kunnen onderzoekers nu echter onderwatergeluiden beluisteren en opnemen, waardoor ze een ongekende kijk krijgen in de levens van deze dieren.

Yarari Sanctuary
Sinds 2015 maakt de Sababank deel uit van het Yarari Marine Mammal and Shark Sanctuary. Het reservaat omvat alle wateren van Bonaire en Saba, en sinds september 2018 ook Sint Eustatius. Dit reservaat is opgericht om de zeezoogdieren en haaien in de Nederlandse Cariben te helpen beschermen. De eerste stap bij het beschermen van deze wateren is het ondersteunen en promoten van projecten die erop gericht zijn de soorten te identificeren die hier voorkomen.

Veel zeezoogdieren maken gebruik van akoestiek voor ruimtelijke oriëntatie, communicatie, partnerattractie en foerageren. Elke soort heeft het vermogen om unieke geluiden te creëren en kan deze vaak aanpassen op basis van achtergrondgeluiden of afstand tot hun beoogde publiek. Door de mens gemaakt geluid kan een verscheidenheid aan negatieve effecten

De hydrofoon neemt alle geluiden in het water op.

hebben op zeezoogdieren, wat kan leiden tot verwarring, stress of gedragsveranderingen.

Saba Bank Noise Logger Project
Het hydrofoonproject van de Sababank heeft vanaf 2011 waardevolle informatie opgeleverd ter ondersteuning van de instandhoudingsinspanningen, door de specifieke walvissoorten te identificeren die op de Sababank voorkomen. Deze hydrofoons (onderwatermicrofoons) kunnen zes maanden achter elkaar continu opnemen en geven onderzoekers de mogelijkheid om naar een verscheidenheid aan zeedieren te luisteren, van walvissen (en dolfinen) tot scholen vissen. Geluidsloggers detecteren al het omgevingsgeluid, inclusief natuurlijk achtergrondgeluid geproduceerd door getijdenstromingen en golven, geluid van zeedieren zoals vissen of schaaldieren (brekende garnalen) en door mensen veroorzaakt geluid van scheepvaart, seismische operaties en marine-sonar. Door vervolgens de verschillende geluiden en frequenties te gebruiken, kunnen onderzoekers soorten onderscheiden en hoe vaak zij voorkomen in een bepaalde periode.

Dit project, in opdracht van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, is een samenwerking tussen Wageningen Marine Research,

de Saba Conservation Foundation en wordt ondersteund door internationale partners zoals de Scottish Association for Marine Science (SAMS), de National Oceanic and Atmospheric Administration (NOAA) en CARTMAM. Het doel is om het voorkomen van walvisachtigen in de tijd en waar mogelijk hun akoestische gedrag (zoals ‘zingen’) te identificeren en om eventuele andere geluiden van zeedieren die binnen de Sababank kunnen worden waargenomen, te identificeren. Deze informatie zal natuurbeschermers en beleidsmakers helpen bij het opstellen van effectieve beheersplannen voor bedreigde diersoorten in deze regio.

De resultaten

Het project was succesvol bij het opsporen van zeezoogdieren zoals dolfinen, bultruggen en dwergvinvissen. Het hielp om de migratiepatronen van dwergvinvissen beter te begrijpen door opnames in het Caribisch gebied te vergelijken met andere gebieden in de noordwestelijke Atlantische Oceaan. Deze informatie is echter maar een klein stukje van de puzzel. De geluiden geproduceerd door mannetjesbultruggen kunnen verder worden onderzocht om individuele en lokale verschillen te identificeren. Trekpatronen van bultruggen, zowel van hun voedselgebieden naar het Caribisch gebied als binnen het grotere Cari-

bisch gebied, kunnen verder worden onderzocht door gegevens te koppelen die zijn verzameld van andere hydrofoonstations. In de toekomst zouden opsporingspercentages van walvisachtigen ook kunnen worden gebruikt in combinatie met visuele onderzoeken om ons begrip van lokale dichtheden en op de lange termijn mogelijk populatiegroottes te verbeteren.

Al met al heeft dit project belangrijke inzichten opgeleverd van walvisachtigen die gebruikmaken van de Sababank. Deze informatie levert niet alleen belangrijk onderzoek en gegevens om de instandhoudingsinspanningen te ondersteunen, maar kan ook helpen om een nieuwe economische bron voor het eiland te ontwikkelen. Als de aanwezigheid van walvissen en dolfinen beter wordt begrepen kan worden voorspeld, kunnen duurzame rondleidingen langs zeezoogdieren een nieuwe en populaire toeristische attractie voor Saba zijn. Het is belangrijk dat alle belanghebbenden op het eiland samenwerken om ervoor te zorgen dat deze belangrijke soorten worden beschermd en gerespecteerd, terwijl ze ook werken aan het verbeteren van het leven van de lokale bevolking.

Waarnemingen

Meld eventuele waarnemingen of foto's van zeezoogdieren of andere soorten op <https://dutchcaribbean.observation.org>. Dit is een gratis website en app (iPhone (iObs) en Android (ObsMapp)) waarmee niet alleen wetenschappers, maar ook burgers en toeristen waarnemingen van belangrijke planten en dieren kunnen melden. Deze tools zijn beschikbaar in meer dan veertig talen en kunnen zowel door biologen als door burgers en toeristen worden gebruikt. Waarnemingen door lokale gemeenschappen zijn van onschatbare waarde voor inspanningen op het gebied van natuurbehoud om het publieke bewustzijn en de algemene bescherming van soorten te helpen vergroten. Daarnaast werkt Observation.org samen met Naturalis Biodiversity Center aan geautomatiseerde soortherkenningssoftware. Uw geüploade foto's zijn van grote waarde om dit mogelijk te maken. Voor vragen kan men contact opnemen met research@DC-NAnature.org

Euro

Stap terug

AMSTERDAM — De aandelenbeurs in Amsterdam deed vandaag een stapje terug. De AEX-index op Beursplein 5 noteerde in de ochtendhandel 0,3 procent lager op 570,73 punten. De MidKap zakte 0,9 procent tot 847,67 punten. De beurzen in Londen, Parijs en Frankfurt daalden tot 0,6 procent.

De banken ABN Amro en ING waren de grootste dalers bij de hoofdfondsen op het Damrak, met minnen van 2,9 procent en 2,4 procent. Unibail-Rodamco-Westfield ging op kop met een plus van 2,5 procent. In de MidKap sloot Fagron de rij met een verlies van ruim 7 procent. De toeleverancier aan apotheken wist de kwartaalomzet op te voeren, met name in Latijns-Amerika en Noord-Amerika. De impact van het coronavirus bleef daarbij beperkt. Het bedrijf gaat ervan uit dat de economische onzekerheid blijft aanhouden en neemt maatregelen om de kosten te verlagen. De euro was 1,1782 dollar waard, tegenover 1,1808 dollar een dag eerder. De prijs van een vat Amerikaanse olie klon 0,1 procent tot 39,47 dollar. Brentolie kostte 0,2 procent meer op 41,82 dollar per vat.

Tokio

Winst

TOKIO — De Japanse aandelenbeurs is vandaag met een kleine winst gesloten. De andere beursgraadmeters in de Aziatische regio lieten een gemengd beeld zien. In Hongkong bleef de beurs de hele dag gesloten vanwege tyfoon Nangka. De toonaangevende Nikkei in Tokio eindigde uiteindelijk 0,2 procent hoger op 23.601,78 punten. Vooral de Japanse technologiebedrijven waren in trek dankzij de rally onder Amerikaanse branchegenoten. Robotmaker Fanuc dikte ruim 4 procent aan. De Japanse leveranciers van Apple zaten eveneens in de lift in afwachting van de presentatie van de nieuwe iPhone-modellen van de Amerikaanse techreus later op de dag. In China namen beleggers wat gas terug na de sterke opmars een dag eerder. De hoofindex in Shanghai noteerde tussentijds 0,1 procent in de min ondanks een sterker dan verwachte toename van de Chinese export in september. De Kospi in Seoul daalde 0,1 procent en de Australische All Ordinaries in Sydney kreeg er 1 procent bij.

Wall Street

Lager

NEW YORK — De aandelenbeurzen in New York zijn vandaag overwegend lager aan de handelsdadjfers begonnen. De Dow-Jonesindex daalde in de eerste handelsminuten 0,3 procent tot 12.979 punten. De breed samengestelde S&P 500 gaf 0,2 procent prijs tot 3527 en techbeurs Nasdaq daalde 0,1 procent tot 11.864. JPMorgan Chase daalde 0,6 procent na de bekendmaking van een gestegen kwartaalwinst. De bank haalde haast een derde meer omzet uit de handel in financiële producten, en zette veel minder geld apart voor mogelijk niet terugbetaalde leningen. Branchegenoot Citigroup (min 1,3 procent) kampte met lage rentes en boekte een lagere winst. Luchtvaartmaatschappij Delta Air Lines verloor 2,1 procent na de bekendmaking van de kwartaalcijfers. Dage lijks vloeien er nog altijd miljoenen dollars uit de kas van het noodlijdende bedrijf, maar deze zogeheten *cashburn* was minder hevig dan in eerdere meetperiodes.

Knot waarschuwt voor nieuwe onzekerheid door 2e coronagolf

AMSTERDAM — De tweede golf aan coronabesmettingen zorgt voor hernieuwde onzekerheid voor de Nederlandse economie en het financiële stelsel, waarschuwt president Klaas Knot van De Nederlandsche Bank (DNB). Volgens hem is het daarom van het grootste belang dat banken hun kredietkraan open kunnen houden en de overheid alles op alles zet om het virus te bestrijden. Ook moet er in zijn ogen niet te vroeg worden begonnen met het afbouwen van de coronasteun aan het bedrijfsleven.

Economisch gezien is het grootste risico dat de huidige economische crisis omslaat in een financiële crisis, geeft Knot aan. Daarmee doelt hij op een situatie waarin banken zich zorgen moeten maken over de eigen financiële positie. Vooralsnog is hiervan geen sprake. Door de flinke buffers die ze afgelopen jaren hebben opgebouwd kunnen ze wel tegen een stootje.

Maar de banken kunnen geraakt worden door oplo-

pende faillissementen en kredietverliezen als de tijdelijke steunregelingen aflopen. “Op dit moment zijn de kosten van stoppen met de coronasteun nog groter dan van doorgaan”, stelt Knot, die vindt dat Nederland zich best tijdelijk een hogere staatsschuld kan permitteren.

Tevredenheid

De baas van DNB spreekt tevens zijn tevredenheid uit over het besluit van het kabinet om nog tot halverwege

volgend jaar door te gaan met de NOW-steun. Die derde NOW-regeling is weliswaar iets minder riant dan de steun aan het begin van de crisis, maar dat is volgens Knot geen probleem. Het is ook goed om een voorzichtige prikkel in te bouwen, vindt hij. Dit kan de allerwakste bedrijven dwingen om alvast na te denken over de eigen levensvatbaarheid. Om de economische schade zoveel mogelijk te beperken, handhaaft DNB zelf voorlopig de eerder dit jaar ingestelde lagere buffereisen voor banken.

Mensen moeten volgens Knot ook niet denken dat er een onderscheid bestaat tussen wat goed is voor de volksgezondheid en wat goed is voor de economie. Ook zonder beperkende coronamaatregelen van de overheid zou

de economie schade onder vinden, en de economie is er op zijn beurt bij gebaat dat de hele coronaperiode snel voorbij is. “Natuurlijk zou ik als ik kan kiezen, gaan voor maatregelen die zo min mogelijk economische impact hebben, maar dat is niet mijn expertise.”

Aan precieze inschattingen voor de economische groei of de hoeveelheid bedrijven die het niet redden, wilde Knot zich niet wagen. Wel heeft hij de indruk dat de krimp dit jaar waarschijnlijk iets minder sterk zal uitpakken dan het basisscenario dat DNB in juni publiceerde. Daarbij werd uitgegaan van 6,4 procent krimp in 2020. Het Centraal Planbureau (CPB) is in september al met de iets minder sombere raming van 5 procent krimp gekomen.

EU-onderhandelaar Barnier: We werken komende weken door

LUXEMBURG — De Europese Unie werkt ‘de komende dagen en weken’ door aan een akkoord met het Verenigd Koninkrijk over hun toekomstige relatie, zegt hoofdonderhandelaar Michel Barnier. Hij repte niet over de deadline van de Britse premier Boris Johnson, die eerder zei donderdag overeenstemming te willen bereiken en het anders maar voor gezien te houden.

De tijd dringt voor afspraken over onder meer de onderlinge handel als de Britten zich op 1 januari niet langer aan de EU-regels houden. Een politieke deal zou nog juridisch moeten worden uitgewerkt én parlementaire goedkeuring moeten krijgen. Beide zijden wijzen beurtelings op die tijdsdruk. Dat is soms ook onderhandelings tactiek, zeggen ingewijden. De onderhandelaars

Michel Barnier

mikten lang op een doorbraak voor de EU-top van donderdag en vrijdag, maar dat lijkt er niet in te zitten.

Nederland en Frankrijk hopen naar eigen zeggen op de eerste weken van november. Barnier, die de onderhande-

lingen met de Britten leidt, bracht vandaag verslag uit aan de EU-ministers van Europese Zaken.

Bloemendaal nog steeds rijkste gemeente van Nederland

DEN HAAG — Bloemendaal was in 2019 de rijkste gemeente van Nederland, met een doorsnee vermogen van 381.000 euro. Dat is bijna acht keer zoveel als het landelijke gemiddelde van bijna 50.000 euro, meldt het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Bloemendaal staat al jaren aan kop als rijkste gemeente van Nederland. Zelfs in 1931 stond de plaats al in de top tien van meest vermogende gemeenten.

In de top tien van rijkste gemeenten in 2019 staan ook veel Brabantse dorpen, waaronder Alphen-Chaam, Hilvarenbeek en Oirschot. Hier wonen veel ouderen en 65-plussers hebben vaker meer geld dan jonge mensen. In de top tien staan ook Laren, Rozendaal, Heemstede, Bunnik en het Noord-Hol-

landse Bergen. Het doorsnee vermogen van Nederlandse huishoudens was vorig jaar bijna een halve ton; 12.000 euro meer dan een jaar eerder. Dat komt doordat de waarde van huizen is gestegen. Wanneer de eigen woning buiten beschouwing blijft, was het vermogen vorig jaar gemid-

deld ruim 15.000 euro, iets hoger dan in 2018.

Vermogen

Vooral de prijsstijgingen en -dalingen van woningen hebben invloed op het vermogen van huishoudens. Iets meer dan de helft van de huishoudens had in 2019 een eigen woning. Huizenbezit vormde met 60 procent van de bezittingen het grootste vermogensbestanddeel. De hoogte van het eigen vermogen is zeer afhankelijk van iemands levensfase. Huishoudens met een hoofdkostwinner tot 25 jaar hebben nauwelijks vermogen en

de hoogste vermogens bevinden zich bij de 65-plussers. Zij bezitten vaak een eigen woning en hebben nauwelijks of geen hypotheekschuld. De huishoudens met het laagste doorsnee vermogen bevinden zich vooral in de grote steden. Rotterdam is het armst met een gemiddeld vermogen van ruim 6000 euro. In de grote steden wonen relatief veel jongeren, uitkeringsontvangers en personen met een niet-westerse migratieachtergrond. Deze groepen hebben vaak weinig vermogen.

DNB: Woningmarkt blijft voorlopig oververhit

AMSTERDAM — De Nederlandsche Bank (DNB) vindt het ‘opvallend’ dat de woningmarkt vooralsnog in een staat van oververhitting blijft ondanks de coronacrisis. Daarbij wijst de toezichhouder op de relatief sterke toename van de huizenprijzen in het tweede kwartaal. Of dat betekent dat de huizenprijzen komende jaren wellicht toch niet omlaag zullen gaan, kon DNB-president Klaas Knot vandaag evenwel niet aangeven.

Deskundigen van DNB stelden in juni nog dat de impact van de virusuitbraak op de woningmarkt beperkt leek, maar dat aan een lichte prijsdaling in de komende jaren waarschijnlijk toch niet te ontkomen zou zijn. De omslag op de woningmarkt zou

pas in de loop van de tweede helft van dit jaar plaatsvinden. Volgens Knot zou het kunnen dat het prijsdrukkende effect van de coronacrisis de tijds te sterk is ingeschat. Ook is het volgens hem mogelijk dat de grote schaarste

Vraag kan dalen

De vraag naar woningen blijft daarnaast op peil doordat de hypotheekrente laag blijft. Toch kan deze vraag in de toekomst nog gaan dalen, denkt DNB. Bijvoorbeeld als de werkloosheid verder toeneemt en het besteedbaar

inkomen van huishoudens daalt. Anderzijds heeft het coronavirus volgens de centrale bank ook invloed op het aanbod, wanneer deze de bouwsector fysiek belemmert en het ontwikkelen van nieuwbouwprojecten lastiger wordt bij afnemend vertrouwen van woningkopers. Later deze week brengt de Nederlandse Vereniging van Makelaars (NVM) weer nieuwe woningmarkt cijfers naar buiten. Die hebben betrekking op het derde kwartaal. Mogelijk zijn daaruit weer nieuwe ontwikkelingen af te leiden.

Brussel verlengt versoepelde staatssteunregeling

BRUSSEL — De Europese Commissie verlengt de tijdelijk versoepelde staatssteunregelingen vanwege de coronacrisis tot 30 juni 2021. Daarnaast heeft het dagelijks EU-bestuur na overleg met de lidstaten besloten de opgeschorte regels voor herkapitalisatie te verlengen tot 30 september 2021.

“Het doel hiervan is om lidstaten toe te staan ondernemingen door de crisis door het coronavirus heen te helpen”, stelt vicevoorzitter Margrethe Vestager (Mededinging). De commissie schortte op 19 maart bepaalde regels voor directe subsidies of belastingvoordelen in verband met de pandemie op in de hoop bedrijven in de EU overeind te houden en werkgelegenheid te redden. Ook kunnen de

regeringen sindsdien straffeeloos staatsgaranties verlenen op bankleningen, en private en publieke leningen subsidiëren. Nu komt daar nog bij dat lidstaten zwaar verlieslijdende bedrijven (minstens 30 procent omzetverlies ten opzichte van dezelfde periode in 2019) mogen steunen voor een deel van hun ongedekte vaste kosten, tot maximaal 3 miljoen euro per bedrijf. De tijdelijke versoepeling van de staatssteunregels zou op 31 december aflopen, die voor herkapitalisatie op 30 juni volgend jaar. Volgens Vestager heeft het tijdelijke wetskader het mogelijk gemaakt dat lidstaten voor meer dan 3 biljoen (3000 miljard) euro bedrijven hebben kunnen steunen die het hardst zijn getroffen door de coronacrisis.

Resultaten moederbedrijf MediaMarkt ‘boven verwachting’

DÜSSELDORF — Het Duitse winkelconcern Ceconomy, het moederbedrijf van MediaMarkt en Saturn, verwacht dat de bedrijfsresultaten dit jaar flink boven verwachting uitkomen, meldt het bedrijf. Dat ligt met name aan de groeiende online verkoop en de toename in het aantal klanten.

Het winkelconcern had gerekend op een winst voor belastingen tussen de 165 en 185 miljoen euro. Analisten schatten dat het bedrijfsresultaat op 176 miljoen euro uit zou komen. Beide schattingen zijn volgens Ceconomy echter te laag. Het bedrijf baseert zich op voorlopige cijfers. De definitieve cijfers komen in december naar buiten, maar volgende week geeft het Duitse bedrijf ook een handelsupdate. De afgelopen maanden zag

Ceconomy de verkopen groeien door het toenemende aantal klanten dat naar de winkels kwam. Door de coronacrisis nam het aantal online verkopen ook al fors toe.

3e kwartaal

De totale omzet daalde in het derde kwartaal van het gebroken boekjaar, dat in juni eindigde, met bijna 10 procent en kwam uit op 4,1 miljard euro. De online-opbrengsten verdubbelden tot 1,4 miljard euro. Het bedrijfsresultaat stabiliseerde ten opzichte van een jaar eerder, en was 45 miljoen euro negatief.

Eerder deze maand werd bekend dat Ceconomy werkt aan een reorganisatie, waardoor bij MediaMarkt en zusterketen Saturn mogelijk duizenden banen worden geschrapt.

NEW YORK				AMSTERDAM			
	13-Oct				13-Oct		
DOW JONES	28,754.42	0.59%	AEX	572.47	0.93%		
S&P 500 INDEX	3,526.80	1.43%	ARCELOMITTAL	11.77	-2.95%		
NASDAQ	11,872.56	2.53%	AEGON NV	2.48	-5.09%		
AMAZON.COM INC	3,487.77	6.12%	KONINKLIJKE AHOL	24.79	0.24%		
APPLE INC	124.06	6.06%	AKZO NOBEL	90.74	0.18%		
BAIDU INC-SP ADR	127.05	0.44%	ASML HOLDING NV	344.25	4.92%		
BERKSHIRE HATH-B	213.43	-1.04%	DSM (KONIN)	147.35	1.62%		
BOEING CO/THE	163.35	-2.38%	HAL TRUST	116.00	1.93%		
CITIGROUP INC	44.03	-2.01%	HEINEKEN NV	80.78	-0.17%		
COCA-COLA CO	51.43	1.22%	ING GROEP NV	6.25	-6.59%		
COSTCO WHOLESALE	380.93	3.10%	KPN (KONIN) NV	2.40	7.38%		
WALT DISNEY CO	131.13	4.92%	KONINKLIJKE PHIL	41.28	1.91%		
3D SYSTEMS CORP	6.84	-0.75%	RANDSTAD NV	46.20	0.59%		
EBAY INC	57.23	3.21%	ROYAL DUTCH SHA	11.00	-3.05%		
FACEBOOK INC-A	278.68	5.38%	TOMTOM NV	6.93	1.09%		
GENERAL ELECTRIC	6.67	-2.56%	TOTAL SE	29.21	-2.47%		
ALPHABET INC-A	1,581.11	1.68%	UNILEVER NV	52.94	0.46%		
HP INC	19.68	1.60%	W.P. STEWART HOL	645.75	0.07%		
HOME DEPOT INC	288.45	0.88%					
INTEL CORP	54.15	2.52%	SCOTIA FUNDS	12-Oct			
JOHNSON&JOHNSON	148.70	-1.50%	MONEY MARKET	13.5973	0.00%		
MICROSOFT CORP	221.98	2.86%	US DOLLAR BOND	3.0018	0.11%		
PROCTER & GAMBLE	145.08	1.51%	GLOBAL EQUITY	3.1543	0.72%		
ROYAL DUTCH-ADR	25.77	-3.34%	US EQUITY	18.1702	0.74%		
STARBUCKS CORP	90.68	0.74%	CANADIAN EQUITY	2.7548	0.34%		
TWITTER INC	47.78	4.10%	FUNDS	12-Oct			
WALMART INC	145.99	2.25%	BGF CONT EUR FLEX	37.80	1.53%		
EXCHANGE TRADED FUND	13-Oct		BGF EMKT BOND	19.15	0.47%		
ALERIAN MLP - AMLP	21.68	-0.62%	BGF FIX INC GBL OP	15.27	0.13%		
ISH GBL HY BD - GHYG	48.75	0.07%	BGF GBL ALLOCATION	67.14	0.69%		
ISH IBOXX HY BD - HYG	85.02	0.08%	BGF USD CORE BOND	18.24	0.11%		
ISH SELECT DIV - DIVY	87.18	0.69%	BGF USD HI YIELD BND	36.14	0.22%		
ISH MSCI EMKT - EEM	45.97	0.29%	TEMPLETON GBL BND	24.20	-0.04%		
ISH MSCI PAC - EPP	42.30	0.14%	TEMPLETON ASIAN SM	49.03	0.12%		
ISH RUSSELL - INVV	206.54	1.20%	CURRENCIES	13-Oct			
ISH S&P 500 - SPY	244.75	2.53%	YEN/USD	105.3200	-0.28%		
ISH EUROPE - IEV	43.19	-0.66%	EUR/USD	1.1810	-0.14%		
INVESCO QQQ TRUS	296.82	3.89%	CAN/USD	1.3113	-0.06%		
INVESCO DB COMMO	13.23	-0.82%	GBP/USD	1.3066	0.23%		
SPDR S&P INT DIV-DWX	34.23	-0.43%	COMMODITIES	13-Oct			
SPDR S&P MID 400	363.39	-0.12%	OIL WTI	40.22	-0.94%		
SPDR S&P 600 SMA	65.55	-0.56%	GOLD	1893.99	-1.89%		
VANGUARD REIT - VNQ	81.68	-1.61%	SILVER	24.24	-3.61%		
WSDOMTR JAP H EQ-DXJ	49.38	-0.32%	WHEAT	594.25	0.08%		
Source Bloomberg							

A Standard Of Excellence Since 1916

MADURO & CURIEL'S BANK

Private Banking & Investment Services

Lio Capriles Banking Center | Schottegatweg (oost) z/n
P.O.Box 305 | Curaçao | Tel 466 1818 | Fax 466 1633
e-mail: pbis@mcb-bank.com | website: www.mcb-bank.com/pbis

Belangrijke nummers

Centraal Politie	100	— San Nicolaas—		— Mortuariums —	
Brandweer	911	Ambulance	584-5050	Ad Patres	584-2299
Politie O'stad	102	Centro Medico	524-8833	Aurora	588-6699
Politie San Nicolaas	104	BGD San Nicolaas	527-2782	Olive Tree San Nicolaas	584-8888
Politie St.Cruz	105	Serlimar	584-5080	Royal Funeral Home	582-0000
Politie Noord	107				
Telefon pa Hubentud	131	— Botica —		— Stichtingen —	
Tipline Politie	11141	4 Centro Medico	584-5794	Fundacion Anti-Droga Aruba	
Ziekenhuis	527-4000	Aloë	584-4606	(FADA)	583-2999
Dierenarts	585-0400	Central	585-1965	Fundacion Respetami	582-4433
Elmar centraal	523-7100	Dakota	588-7364	Zwanger? Fundacion	
Elmar storing	523-7147	Del Pueblo	582-1253	CIZKA	583-0331
WEB Aruba	525-4600	Eagle	587-9011	Fundacion Diabetico	592-4321
SETAR	582-2116	Kibrahacha	583-4908	Arubano	566-5045
Taxi (TAS)	587-5900	Maria	585-8145	Twelve Step Meeting	
Taxi (ATT&T)	582-2010	Noord	586-4606	AA-NA- AL- ANON- OA	583-8989
Taxi (PTS)	588-0035	Oduber	582-1780	Fundacion Amor Pa	568-4739
Taxi (Diamond)	587-2300	Paradera	588-6638	Prohimo	564-8849
Kankerbestrijding	582-0412	San Lucas	584-5119	NA Acceptance Group	565-7500
Stichting SAMBA	582-0903	San Nicolaas	584-8186	Fundacion Centro	
		Santa Anna	586-8181	Ecologico Aruba	562-8984
—Oranjestad—		Santa Cruz	585-8028	Bureau Sostenemi Misbruik	
Ambulance	582-1234	Seroe Preto	584-4833	en mishandeling tegen	
BGD Oranjestad	527-2782	Trupiaal	583-8560	minderjarigen	588-1010
Veterinaire Kliniek	582-1720			Fundacion C.V.A. voorkomen	
Animal Shelter	582-1623			en zorg voor stroke	567-7004

Het weer

WOENSDAG 14 OCT 2020			
Gedeeltelijk bewolkt met wind vanuit het Oostzuidoost tussen 20 en 30 km/u.			
Max Temp.	Voelt Als	Wind	Precipitatie
32°	38°	20 km/u	40%
Zonsopgang	Zonsondergang	UV index	
06:30	18:22	10 v/d 10	
WOENSDAG			
Gedeeltelijk bewolkt met wind vanuit het Oost tussen 17 en 24 km/u.			
Min Temp.	Voelt Als	Wind	Precipitatie
27°	31°	17 km/u	55%
Maansopgang	Maansondergang		
04:17	16:58		

Huisartsen

Dienstdoende huisartsen Dinsdag 13 Okt 2020	
Huisarts nachtdienst - Oranjestad	Dienstdoende apotheken
Huisartsenpost Hospitaal 527-4580	Apotheek nachtdienst San Nicolaas
	Botica San Lucas 584-5119
Huisarts nachtdienst - San Nicolaas	Apotheek nachtdienst Oranjestad
Centro Medico	Botica St. Anna
San Nicolaas	586-8181
Dr. Winterdal	

Oplossing sudoku 13 oktober

4	8	1	3	9	7	5	2	6
9	6	5	2	1	8	7	3	4
3	7	2	5	6	4	8	1	9
6	1	3	7	2	9	4	5	8
2	9	4	1	8	5	6	7	3
7	5	8	4	3	6	2	9	1
5	3	6	8	7	1	9	4	2
8	2	7	9	4	3	1	6	5
1	4	9	6	5	2	3	8	7

BVN			
14:45	NOS Journaal	Persconferentie	
15:00	Tijd voor MAX	Coronacrisis	
15:45	Sesamstraat	VRT Journaal	
16:00	Sesamstraat 10 voor...	06:35 De Vooravond	
16:10	Het Klokhuis	07:15 NOS Journaal	
16:25	Blokken	07:35 Weerbericht Europa/Afrika	
16:55	Thuis	08:00 Anita wordt opgenomen	
17:15	Dagelijkse Kost	08:05 Het A-Woord	
17:30	EenVandaag	08:55 Op1	
18:00	NOS Journaal:	09:40 Nieuwsuur	
	Persconferentie	10:35 Weerbericht Amerika/Caribiën	
	Coronacrisis	11:15 Opsporing Verzocht Internationaal BVN	
18:35	VRT Journaal	11:20 Rail Away	
19:15	De Vooravond	11:50 Iedereen beroemd	
19:35	NOS Journaal	12:00 VRT Journaal	
20:00	Weerbericht Europa/Afrika	12:35 Vive le Vélo-leve de Ronde	
20:05	Anita wordt opgenomen	13:35 Thuis op Zuid	
20:55	Het A-Woord	14:20 NOS Journaal	
21:40	Op1	14:35 BinnensteBuiten	
22:35	Nieuwsuur	15:00 Tijd voor MAX	
23:15	Weerbericht Amerika/Caribiën	15:45 Sesamstraat	
23:20	Opsporing Verzocht Internationaal BVN	16:00 Het Klokhuis	
23:25	Rail Away	16:15 De vloer op Jr	
23:50	Iedereen beroemd	16:30 Blokken	
		17:00 Thuis	
		17:25 EenVandaag	
		17:50 Dagelijkse Kost	
		18:05 VRT Journaal	
		18:45 De Vooravond	
		19:35 NOS Journaal	
		20:00 Weerbericht Europa/Afrika	
		20:05 Tussen Kunst en Kitsch	
		20:50 Cel Vermiste Personen	
		21:25 Op1	
		22:20 Nieuwsuur	
		23:00 Weerbericht Amerika/Caribiën	
		23:05 Sobibor: het kamp dat niet bevrijd werd	
		23:35 Iedereen beroemd	

COLOFON		
Uitgeverij: Amigoe Aruba N.V. Amigoe op School Topixs Aruba Production Tel: (297) 582-4333 Fax: (297) 582-2368	Topixs Aruba Production Raisa Montilla topixaruba@amigoe.com	Administratie Amigoe Krant: Rushilene Lejuez adminaruba@amigoe.com
Directie: Michael Voges mvoges@amigoe.com Grecia Willems gwillems@amigoe.com	Administratie Abonnement: Zulaika Kelly abonementaruba@amigoe.com	Distributie en klachten over bezorging: Zulma Kock abonementaruba@amigoe.com
Redactie: Melissa Stamper (eind redacteur) Nadine Salas Ariën Rasmijn Bobby Spier Carina Weaver Jan Jager arubaredactie@amigoe.com	Printer: Caribbean Speed Printers NV Aruba	Kantooruren: Maandag t/m Vrijdag 8:00 am – 4:30 pm
Advertentie verkoop Amigoe Krant: Zulma Kock avisoaruba@amigoe.com	Bankrekeningnummers: Caribbean Mercantile Bank #20651903 Banco di Caribe # 81027801 RBC #100031723 Aruba Bank # 6000400190	
Amigoe op School: Rushilene Lejuez Lizayra Polak aosaruba@amigoe.com		

Homemade Beef Burger

By Chef Vincent Pellegrini
www.chefvincentpellegrini.com

Prep Time: 10 minutes
Cook Time: 15 minutes
Serves: About 8 burgers

INGREDIENTS

- ½ tablespoons olive oil
- 2 lb Ground beef 20% fat
- ¼ teaspoon garlic and onion powder
- 8 white hamburger rolls
- lettuce leaves
- 1 beef tomato, sliced
- Ketchup and mustard, to serve
- 8 slices of mozzarella
- Salt

INSTRUCTIONS

1. In a bowl, combine the ground beef with the onions and garlic seasons and mix well. Using your hands, shape into smaller patties of 4oz.
2. Cook the burgers on a preheated griddle or barbecue for 3 to 5 minutes on each side and put salt to taste.
3. While the second side is cooking, lay a slice of cheese on top to melt slightly (if using).
4. Meanwhile, lightly toast the cut-sides of the buns. Fill with the lettuce, burgers, and tomato slices. Serve with ketchup, mustard, and mayonnaise, if you liked.

4 risiconiveaus in nieuwe corona-routekaart

DEN HAAG — Het Nederlandse kabinet komt met een nieuwe routekaart om de verspreiding van corona onder controle te krijgen. Dat meldt *de Volkskrant*, die de routekaart in handen heeft. Als het aantal besmettingen een bepaalde ‘signaalwaarde’ overstijgt, volgen er automatisch maatregelen.

De routekaart bevat twee categorieën van maatregelen: stappen die sowieso worden genomen als de besmettingen een bepaald niveau bereiken, en maatregelen die worden overwogen. Het kabinet hanteert vier risiconiveaus, onder meer op basis van hoeveel besmettingen er wekelijks per

100.000 inwoners zijn en het aantal opnames in het ziekenhuis en op de intensieve care: waakzaam, zorgelijk, ernstig en zeer ernstig.

Uitzonderingen
De cijfers van de laatste dagen zitten in de buurt van, of overschrijden al, de waarden van het ‘zeer ernstig’-niveau. Een aan-

tal aanstaande maatregelen dat deze week uitlekte, komt ook voor in het lijstje onder ‘zeer ernstig’. Bij ‘zeer ernstig’ worden bijvoorbeeld eet- en drinkgelegenheden gesloten en worden sportwedstrijden voor volwassenen verboden. Daarnaast is er nog een lijst van mogelijke ingrepen, zoals het ‘sluiten van sectoren met veel bezoekersstromen (pretparaden, musea)’ en het sluiten van ‘binnensport- en fitnessclubs, zwembaden, sauna’s en seksclubs’. Het kabinet maakt ook

een aantal uitzonderingen. Met het oog op de grondwet worden bijvoorbeeld demonstraties en religieuze bijeenkomsten nog wel toegestaan. Ook zijn er enkele economische uitzonderingen (verblijf in hotels), en ‘maatschappelijk wenselijke’ redenen (uitvaarten en bruiloften) om van de routekaart af te wijken. Vandaag zou het Nederlandse kabinet nieuwe maatregelen bekendmaken. Bij het ter perse gaan van deze krant waren deze maatregelen nog niet bekend.

Cyprus stopt met ‘verkoop’ staatsburgerschap

NICOSIA — De regering van Cyprus heeft na spoedberaad vandaag plotseling het programma stilgelegd waarmee buitenlandse investeerders de Cypriotische nationaliteit konden verwerven. Het besluit komt na berichten dat het programma slecht wordt uitgevoerd en veelvuldig wordt misbruikt.

Gisteren bijvoorbeeld, berichtte de nieuwszender *al-Jazeera*, dat hooggeplaatste bestuurders, politici, juristen en onroerendgoedondernemers met het paspoortprogramma criminelen aan een Cypriotisch paspoort hebben geholpen en daarmee ook toegang tot de Europese Unie hebben geboden. Het Cypriotische nieuwsagentschap *CNA* meldde

dat de regering 1 november stopt met het ‘gouden paspoortprogramma’. Onder de invloedrijke figuren die al-Jazeera opvoert in het programma over corruptie op het eiland zijn parlementsvoorzitter Demetris Syllouris en het parlements-lid en onroerendgoedmagenaar Christakis Giovanis. De parlementsvoorzitter heeft zijn taken, hangende

Johnson & Johnson stopt tijdelijk met ontwikkelen vaccin

NEW BRUNSWICK — Het Amerikaanse bedrijf **Johnson & Johnson is op een tegenslag gestuit bij de ontwikkeling van een vaccin tegen Covid-19. Het bedrijf heeft de ontwikkeling ervan tijdelijk stilgelegd.**

Het farmaciebedrijf, waartoe ook het Nederlandse Janssen behoort, maakte

bekend dat een proefpersoon onverwacht ziek is geworden, zo blijkt uit documenten die in bezit zijn van nieuwsmedium *Stat News*. In totaal doen er 60.000 mensen mee aan de klinische testen. Wat er precies aan de hand is, is nog onduidelijk. Johnson & Johnson wil het besluit nog niet toelichten.

Langere kerstvakantie voor Duitse scholieren

BERLIJN — Als maatregel tegen coronabesmettingen moeten Duitse scholieren aanzienlijk langer met kerstvakantie dan de huidige 2 tot 2,5 week.

Het kan om twee tot drie weken extra gaan, meent regeringspartij CDU van kanselier Angela Merkel. De kleine coalitiepartner CSU wil nog verder gaan met maximaal vier weken erbij.

De extra weken rond kerst kunnen dan van de komende zomervakantie worden afgetrokken, aldus een CDU-afgevaardigde in Duitse media. Bij het CSU-voorstel wordt ook de paasvakantie ingekort.

De christendemocratische politici willen met een langere sluiting van de scholen de periode verkorten waarin leerlingen en docenten elkaar kunnen besmetten.

Finland wil celstraf invoeren voor ‘dick pics’

HELSINKI — Finland is bezig met een nieuwe wet die het verzenden van ongevraagde expliciete foto’s strafbaar zal maken. Het Finse ministerie van Justitie maakte vandaag bekend dat bij het vernieuwen van de wetten over seksuele misdrijven ook intimidatie door middel van berichten en foto’s strafbaar wordt.

Bij de nieuwe definitie van seksuele intimidatie moet ‘verbaal lastigvallen, door middel van foto’s of berichten, foto’s maken van iemand of zichzelf’ ook onder de term komen te vallen. De straf zal variëren van een boete tot een gevangenisstraf van zes maanden. Onderzoek heeft aangetoond dat online seksuele intimidatie vaak voorkomt in de vorm van het verzenden

Foto: Shutterstock

van seksuele foto’s zonder toestemming, ook wel bekend als ‘dick pics’. Op dit moment erkent de Finse wet alleen seksuele intimidatie als er sprake is van fysieke aanraking. Het verzenden van expliciete

afbeeldingen kan soms vervolgd worden op grond van de lasterwetten, maar niet op basis van de seksuele aard van het bericht. Het voorstel zou ‘ergens volgend jaar’ worden ingediend bij de regering, die

het dan aan het parlement moet voorleggen, vertelde senior wetgevingsadviseur Sami Kiriakos van het Finse ministerie van Justitie. De wetswijziging volgt na een onderzoek van de internationale hulporganisatie Plan waaruit bleek dat wereldwijd de helft van alle meisjes en jonge vrouwen te maken heeft gehad met online seksuele intimidatie. Het aanpassen van de definitie van verkrachting is een ander onderdeel van de wetswijziging. De definitie moet volgens het ministerie van Justitie veranderen naar ‘seks zonder toestemming’ in plaats van de huidige classificatie die vereist dat er sprake moet zijn van fysiek geweld of dreiging. Ook de Nederlandse minister van Justitie Ferd Grapperhaus pleitte onlangs voor een soortgelijke wijziging.

Brand op Kilimanjaro nog niet geblust

DAR ES SALAAM — De natuurbrand die zondagavond ontstond op de berg Kilimanjaro in Tanzania is nog niet geblust. Het vuur op het hoogste punt van Afrika is volgens Tanzania Nationale Park wel bijna onder controle.

De harde wind op de berg was de afgelopen dagen een belemmering voor de brandweer, maar inmiddels zien de

weersomstandigheden er gunstiger uit. “Het weer is nu rustiger en er is geen harde wind die het vuur kan verspreiden”,

zegt een vertegenwoordiger van het College of African Wildlife Management dat helpt met blussen. Honderden studenten en bewoners ondersteunden de brandweerlieden gisteren. Er zijn geen gewonden gevallen. De brand brak uit in een van de rustpunten voor klimmers.

De hoogste vrijstaande berg ter wereld is een populaire bestemming en trekt jaarlijks zo’n 50.000 bergbeklimmers. De Kilimanjaro is het hoogste punt van Afrika en ligt op 5895 meter boven zeespiegel. De brandweermensen hopen vanavond het vuur onder controle te krijgen.

Poolse premier in quarantaine

Foto: Shutterstock

Poolse premier Mateusz Morawiecki

WARSCHAU — De Poolse premier gaat in quarantaine omdat hij mogelijk is blootgesteld aan het coronavirus. Mateusz Morawiecki heeft vrijdag contact gehad met een persoon die later positief is getest op het coronavirus.

De premier zou nog geen ziekteverschijnselen vertonen. Zijn woordvoerder zei dat Morawiecki voor zover bekend ook nog niet is getest op het virus. Het is vooralsnog onduidelijk of hij zal deelnemen aan de EU-top

deze week. Polen zag het aantal coronabesmettingen de afgelopen weken fors stijgen. De autoriteiten maakten vandaag bekend dat bij nog eens 5068 mensen is vastgesteld dat ze het besmettelijke virus heb-

ben opgelopen. Het was de tweede keer sinds het begin van de pandemie dat daar in een dag tijd meer dan 5000 besmettingen zijn gemeld. Wereldwijd hebben de afgelopen maanden meerdere prominente leiders het virus opgelopen. Het gaat onder meer om de Amerikaanse president Donald Trump, het Braziliaanse staatshoofd Jair Bolsonaro en de Britse premier Boris Johnson.

Fauci wil omstreden verkiezingsspotje uit roulatie

WASHINGTON — De Amerikaanse deskundige op het gebied van infectieziekten, Anthony Fauci, wil dat president Donald Trump het omstreden verkiezingsspotje uit de roulatie haalt. Volgens Fauci zijn zijn uitspraken die daarin worden gebruikt uit hun verband gehaald. ‘Betreurenswaardig en teleurstellend’ noemde Fauci de spot op CNN.

Het spotje van de Republieken bespreekt de poging van Trump om persoonlijk te herstellen van het coronavirus en het werk van zijn regering om de pandemie aan te pakken. In de boodschap worden oudere opmerkingen van Fauci op een manier gebruikt alsof het lijkt

dat hij de president prijst. “Ik kan me niet voorstellen dat iemand meer zou kunnen doen”, zegt Fauci in de advertentie. Maar die opmerkingen zijn afkomstig uit een interview in maart, waar de directeur van het Nationaal Instituut voor Allergieën en Infectie-

ziekten (NIAID), de bredere inspanning besprak van onder meer de coronavirustaskforce van het Witte Huis. De campagne van Trump verdedigde het spotje en zei dat de woorden van Fauci ‘juist zijn, en rechtstreeks uit de mond van dr. Fauci komen.

Fauci en Trump waren het niet altijd eens over hoe om te gaan met de pandemie, die ruim 7,7 miljoen mensen in de Verenigde Staten heeft besmet en meer dan 215.000 mensen heeft gedood.

Zeeconflict Griekenland en Turkije laait weer op

ATHENE — Griekenland weigert verder te praten met Turkije terwijl een Turks onderzoeksschip actief is in betwiste wateren. Dat zei een Griekse regeringswoordvoerder nadat het Turkse vaartuig Oruc Reis was teruggestuurd naar de oostelijke Middellandse Zee.

NAVO-lidstaten Griekenland en Turkije liggen al langer in de clinch over de zoektocht naar bodemschaten onder de zeebodem. Beide landen claimen het recht te hebben in dezelfde delen van de Middellandse Zee naar grondstoffen te zoeken. Turkije trok het onderzoeksschip Oruc Reis vorige

maand terug zodat gewerkt kon worden aan een diplomatieke oplossing. De ministers van Buitenlandse Zaken van de twee landen zaten vorige week met elkaar om de tafel. Ze spraken toen af dat verder zal worden overlegd en dat stappen worden gezet om het onderlinge vertrouwen te verbeteren.

Zuckerberg doneert 100 miljoen ten behoeve van verkiezingen

WASHINGTON — Facebook-topman Mark Zuckerberg en zijn vrouw Priscilla Chan doneren 100 miljoen dollar extra aan lokale overheden om de huur van stembureaus te betalen, voor persoonlijke coronabeschermingsmiddelen voor medewerkers en administratiekosten rond de verkiezingen de komende weken. Het duo kondigde de donatie vandaag aan, meldde *The Washington Post*.

De schenking volgt op een eerdere gift van 300 miljoen dollar aan staats- en lokale overheden om de Amerikaanse verkiezingen te helpen financieren. De donaties liggen onder vuur vanwege een rechtszaak die is aangespannen door een conservatieve juridische groep. Die probeert het gebruik van privéfondsen voor het staats- en lokale bestuur voor de verkiezingen te blokkeren. Dergelijke uitgaven worden gewoonlijk door regeringen

gefinancierd. Maar Zuckerberg is niet onder de indruk van juridische bedreigingen. Hij stelt dat zijn beslissing om verkiezingsadministratie te financieren kwam nadat president Donald Trump dit voorjaar een wetsvoorstel voor coronavirusondersteuning had ondertekend, waaronder 400 miljoen dollar aan extra fondsen voor steun bij de verkiezingen. Dat was ver onder de 4 miljard dollar die door verkiezingsleiders en Democraten in het Congres werd gevraagd.

agenda hebben. Dat is niet waar”, schrijft Zuckerberg in een post op Facebook. “Deze fondsen zijn bestemd voor gemeenschappen in het hele land – in de stad, op het platteland en in de voorsteden – en worden toegewezen door onafhankelijke organisaties.” Het besluit van Zuckerberg en Chan om de Amerikaanse verkiezingsadministratie te financieren, kwam nadat president Donald Trump dit voorjaar een wetsvoorstel voor coronavirusondersteuning had ondertekend, waaronder 400 miljoen dollar aan extra fondsen voor steun bij de verkiezingen. Dat was ver onder de 4 miljard dollar die door verkiezingsleiders en Democraten in het Congres werd gevraagd.

Mensen

Australië promoot vakantie in eigen land

De Australische regering is een campagne begonnen om vakantie in eigen land te promoten. Reizen naar onder andere Europa en de VS is komend jaar volgens de regering waarschijnlijk niet mogelijk, zolang er geen vaccin bestaat tegen het coronavirus. Met een nieuwe binnenlandse toerismecampagne worden Australiërs aangespoord om hun vakantie binnen de landsgrenzen te vieren. In het land waar een op de dertien inwoners in de toeristensector werkt, moet met de Holiday Here This Year-campagne (vakantie hier dit jaar) het lokale toerisme weer

op gang komen. De campagne kost 7 miljoen Australische dollar (bijna 4,3 miljoen euro). De Australische zomer begint in december. Voor sommige Australiërs zijn de reismogelijkheden zelfs voor binnenlandse vakanties beperkt. Grenzen van bepaalde provincies zijn vanwege lokale corona-uitbraken gesloten en in Melbourne moeten inwoners binnen 5 kilometer van hun huis blijven. Minister Birmingham zei hierover dat de maatregelen de komende tijd 'hopelijk worden versoepeld' en hij spoorde iedereen aan een vakantie te boeken.

Mannen vaker problemen met aflossen schuld

Nederlandse mannen hebben vaker problemen bij het aflossen van een schuld dan vrouwen, blijkt uit de jaarlijkse Schulden Monitor van het Bureau Krediet Registratie (BKR). Volgens het bureau neemt het aandeel mannen met betalingsproblemen de afgelopen jaren verder toe. Mannen hadden in 2019 evenveel schulden als vrouwen, maar van de personen met een in dat jaar nieuw gemeld betalingsprobleem was 61 procent man, tegenover 36 procent vrouw. Van een klein deel van de personen met betalingspro-

blemen was het geslacht onbekend. Van de mensen met een doorlopend of aflopend krediet had gemiddeld 4,75 procent een betalingsprobleem. In totaal ging het eind vorig jaar om 700.000 mensen. In 2015 waren dat er nog 800.000. Het BKR spreekt van een betalingsprobleem in een aantal gevallen. Zo kan het bijvoorbeeld zijn dat er een betalingsachterstand is ontstaan. Soms moet daarom een aflossingsregeling worden getroffen of wordt schuldbemiddeling ingeschakeld.

Dineren in vliegtuig aan de grond populair in Singapore

Dineren in een vliegtuig dat de landingsbaan niet verlaat blijkt een populaire attractie in Singapore. Luchtvaartmaatschappij Singapore Airlines heeft al honderden kaartjes verkocht aan passagiers die van een maaltijd in een Airbus A380 willen genieten. Singapore Airlines organiseert twee lunches op 24 en 25 oktober. De prijzen van de lunch in 's werelds grootste passagiersvliegtuig variëren tussen de 30 en 400 euro, afhankelijk van welke klasse de passagiers hebben geboekt. Alle negenhonderd plekken waren gisteren in een halfuur uitverkocht. Slechts de helft van het

vliegtuig is daarmee gevuld, om de afstandsmaatregelen tegen het verspreiden van het coronavirus te bewaren. Vanwege het enorme succes komen er nog twee dagen bij en serveert de luchtvaartmaatschappij behalve lunches ook diners. Geïnteresseerden kunnen zelfs een vliegtuigmaaltijd bestellen voor thuis. Hiermee wil de luchtvaartmaatschappij geld verdienen nu er weinig gevlogen wordt. Vorige maand heeft Singapore Airlines bijna 20 procent van de werknemers ontslagen, omdat de luchtvaart bijna stilligt door de maatregelen tegen het coronavirus.

Opgroeien in kansarme buurt vermindert kansen

Wie opgroeit in een kansarme buurt verdient later vaak aanzienlijk minder dan wie afkomstig is uit een betere wijk. Samen met factoren als het inkomen van de ouders en het geslacht kan het inkomensverschil voor dertigers oplopen tot ruim dertigduizend euro per jaar. Dat schrijft de Volkskrant op basis van onderzoek van het team van Bastian Ravestijn van de Erasmus School of Economics (ESE). Waar het jaarinkomen van een arm opgegroeide vrouw in de kansarme delen van Groningen-stad slechts 17 duizend euro bedraagt, kan

een man afkomstig uit een rijkere gezin in een kansrijke plaats als het Brabantse

VIVA400-nominatie voor Curaçaose Glam

De Curaçaose Alexis Glam is één van de genomineerden voor de prestigieuze VIVA400-award voor Vrouw van het Jaar 2020, die dit jaar voor de dertiende keer in Nederland wordt uitgereikt. VIVA400 is een platform van en voor succesvolle vrouwen in hun vakgebied, waar elk jaar 400 buitengewone vrouwen worden genomineerd en het publiek de winnares kiest. Glam uit Curaçao werkt als life coach. In haar korte traject als coach heeft ze veel vrouwen over de hele wereld geholpen om met hun trauma's te overwinnen. Ze leert hen het verleden los te laten en weer in zichzelf te gaan geloven. In 2019 lanceerde Glam een online commu-

nity genaamd 'Glamifest your dream life' waar vrouwen onderling in een veilige omgeving hun doelen met elkaar konden delen. Zij heeft tools ontwikkeld voor jonge vrouwen om hun zelfvertrouwen en zelfwaarde terug te krijgen. Deze tools gebruikt de Curaçaose in de gratis workshops die zij organiseert voor minder bedeelde jonge vrouwen op Curaçao. Behalve Glam zijn ook drie andere vrouwen van Curaçaose afkomst genomineerd voor een award: kickbokser Denise Kielholtz in de categorie Sport & Spirit, Europarlementariër Samira Rafaela in de categorie Zorg en Onderwijs en tv-presentatrice Lisette Wellens in de categorie Business en Creatie.

Mooie wollen dekens van honden

De beste vriend van de mens maakte ooit mooie wollen dekens. Inheemse volkeren van de Pacific Northwest fokten in het grijze verleden grote aantallen honden voor wol. Acht jaar geleden hoorde Tessa Campbell, de senior curator van het Hibur Cultural Center op het tribale reservaat in de staat Washington, hierover. In 2012 schonk Wayne W. Williams, een ouderling van de Tulalip Tribes, haar een wollen deken. Hij vertelde haar dat de schenking een wollen deken van honden was.

Ze geloofde het verhaal niet, omdat wevers vermoedden dat het wol van berggeiten was. Onderzoek onder een elektronenmicroscop aan de Universiteit van Victoria in British Columbia in 2019 bevestigde echter wat Williams die in 2017 stierf, had gezegd: de deken, gedateerd rond 1850, bevatte hondenwol! Een studie die vorige maand nog in de Journal of Anthropological Archaeology werd gepubliceerd, draagt ook bij aan dat bewijs. Voorts heeft Iain McKechnie, een dieren-tuinarcheoloog bij het Hakai Institute, gegevens onder-

zocht die gedurende 55 jaar waren verzameld van meer dan 16.000 exemplaren van een hondenfamilie in de Pacific Northwest. Die studie suggereert dat een overgrote meerderheid van de hondachtige boten van 210 archeologische vindplaatsen aan de Pacific kust, van Oregon tot Alaska, niet afkomstig waren van wilde wolven, coyotes of vossen. In plaats daarvan waren het gedomesticeerde honden, inclusief kleine wollige honden die voor hun vacht werden gehouden.

Fraude met WhatsApp stijgt fors

Het aantal gevallen van WhatsAppfraude explodeert, zo blijkt uit de cijfers van de Fraudehulpdesk, die op 1 oktober van dit jaar al 9605 meldingen heeft ontvangen. Dat is bijna een verviervoudiging ten opzichte van heel 2019, schrijft het AD. In totaal werden 1154 van deze mensen daadwerkelijk slachtoffer van deze gehaide vorm van fraude. Zij werden opgelicht voor een bedrag van 3,3 miljoen euro. WhatsAppfraude begint vaak met een bericht dat een familielid of goede vriend van het slachtoffer een nieuw nummer heeft. Bijvoorbeeld: "Hoi pa, dit

is mijn nieuwe nummer. Graag het oude weggooien." Daarna volgt meestal een verzoek om vanwege een acuut probleem geld over te maken, bijvoorbeeld via een Tikkie. Bijvoorbeeld omdat het familielid zijn bankpas is verloren en in de winkel staat, of huur moet betalen maar niet kan inloggen bij internetbankieren. Het is de reden dat de politie ook wel spreekt van 'vriend-in-nood-fraude'. Hoewel het overgrote deel van de slachtoffers de truc doorziet, zwicht zo'n 12 procent voor het verzoek en maakt geld over. Het zijn vooral 55-plussers die overstag gaan.

Gemalen schelpen tegen bodemverzuring

Ede strooit volgende maand tonnen gemalen schelpen uit over de Ginkelse Heide. De kalk uit het schelpgruis moet helpen tegen de ernstige verzuring van het natuurgebied. De verzuring is ontstaan door te hoge uitstoot van stikstof. De gevolgen van verzuring zijn volgens de gemeente Ede goed te zien op de heide en in het bos. Eikenbomen sterven af. Jonge koolezen zakken door kalkgebrek door hun pootjes. Helikopters gaan het

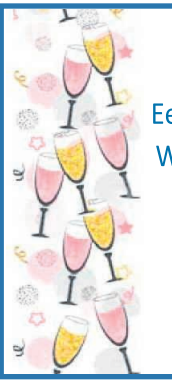
schelpgruis verspreiden over 385 hectare natuurgebied. Tijdens het strooien zijn die gebieden afgesloten voor publiek, omdat het werk veel stof en lawaai veroorzaakt. Het gruis wordt opgenomen in de grond, waardoor de bodem minder zuur wordt. Begin dit jaar is op delen van de Veluwe-Noord steenmeel uitgestrooid tegen de verzuring. Boven De Ginkel is schelpgruis geschikt, omdat dit gebied behoefte heeft aan meer kalk.

Machu Picchu open voor gestrande Japanse toerist

Een Japanner die vanwege de coronamaatregelen al bijna zeven maanden vastzit in Peru is bij hoge uitzondering toegelaten tot Machu Picchu. De populaire attractie is gesloten voor toeristen maar werd speciaal opengesteld voor Jesse Takayama. "Hij was naar Peru gekomen met de droom om naar binnen te kunnen", zei cultuurminister Alejandro Neyra. Takayama mocht onder begeleiding van het hoofd van het park de ruïnes van de Incastad bewonderen. Takayama had in maart een toegangskaartje bemachtigd. Hij had maar een

paar dagen in Peru willen blijven, maar toen sloot het land zijn grenzen. "Dit is zo fantastisch. Bedankt", zegt hij in een video die op de top van de Machu Picchu-burg werd opgenomen. De attractie gaat volgende maand weer open voor toeristen uit binnen- en buitenland, zei de minister zonder een datum te noemen. Dan wordt 30 procent van het normale maximum van 675 mensen per dag toegelaten tot het Unesco-erfgoed. "We zitten nog midden in een pandemie" aldus Neyra. "Het zal met alle noodzakelijke voorzorgsmaatregelen gebeuren."

Hebt u iets leuks voor de mensen-pagina?

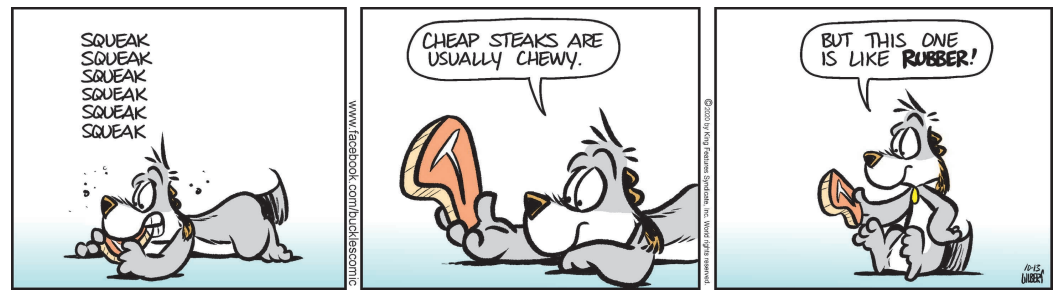
Een jubileum, diploma of benoeming te melden?

Wij plaatsen het graag op de mensen-pagina.

Stuur uw informatie (kort en bondig, liefst met foto) naar: o.v.v. "mensen".

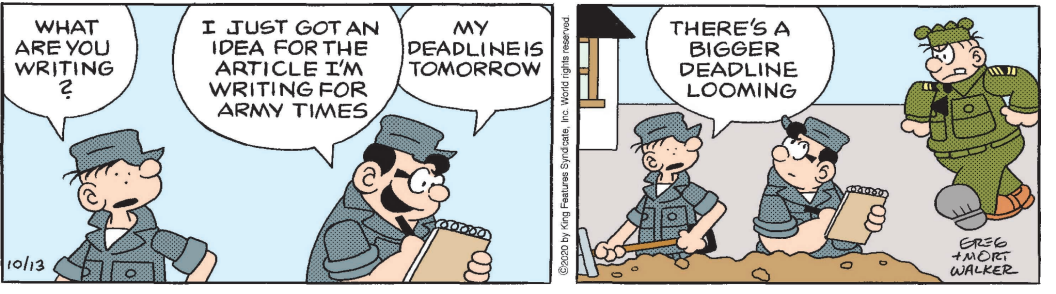
Buckles

By David Gilbert

Beetle baily

By Mort Walker

Baby blues

Door Jerry Scott & Rick Kirkman

Sport

Wielerploeg Jumbo-Visma niet meer van start in Giro

ROME — De Nederlandse wielerploeg Jumbo-Visma start niet meer in de Ronde van Italië. De formatie liet dat weten, zonder direct een toelichting te geven. Ongetwijfeld heeft het te maken met meerdere gevallen van corona, die zich rond het evenement hebben voorgedaan.

Eerder op de dag werd bekend dat Steven Kruijswijk niet meer zou meedoen aan de tiende etappe. De kopman van Team Jumbo-Visma testte gisteren op de rustdag positief op het coronavirus.

Jumbo-Visma is de tweede ploeg die zich in zijn geheel terugtrekt. Enkele uren daarvoor deed ook Mitchelton-Scott dat. Eerder al viel van deze formatie kopman Simon Yates wegens corona uit, vandaag bleken ook vier stafleden positief te hebben getest.

Jumbo-Visma-renner Steven Kruijswijk testte positie op het coronavirus, zijn hele ploeg is uit de Giro gestapt.

Foto: Shutterstock

Grote tegenvaller
Voor Kruijswijk was het de tweede grote tegenvaller in dit seizoen, dat door het coronavirus een maandenlange

onderbreking kende. De 33-jarige renner zou aanvankelijk als mede-kopman van start gaan in de Tour de France, maar een val in het Critérium

du Dauphiné voorkwam dat. In de Giro hoopte Jumbo-Visma op sportief eerherstel na de dramatisch verlopen slotfase van de Tour, waarin

de Sloveen Primož Roglič de eindzege in de tijdrit uit handen gaf. De Nederlandse wielersportformatie bestond in de Giro

naast Kruijswijk uit Koen Bouwman, Antwan Tolhoek, Jos van Emden, Tobias Foss, Chris Harper, Tony Martin en Christoph Pfingsten.

47.000 fans naar rugby-interland in Nieuw-Zeeland

AUCKLAND — Bij de rugby-interland in Auckland tussen het thuisspelende Nieuw-Zeeland en Australië worden komende zondag 47.000 toeschouwers verwacht. Dat betekent dat bijna de hele capaciteit van het Eden Park mag worden gebruikt, nu het land vrijwel niet meer wordt geplaagd door het coronavirus. Bij de eerste ontmoeting tussen de rivalen in Wellington het afgelopen weekeinde

waren al ruim 30.000 fans aanwezig. Ze mochten zinnen, schreeuwen en hoefden geen maskers te dragen.

Er zijn in Nieuw-Zeeland wel enkele uitbraken van het virus geweest, maar die werden meteen met strenge lockdowns ingedamd. De autoriteiten sluiten een uitbraak rond een sportwedstrijd daarom momenteel ook nagenoeg uit.

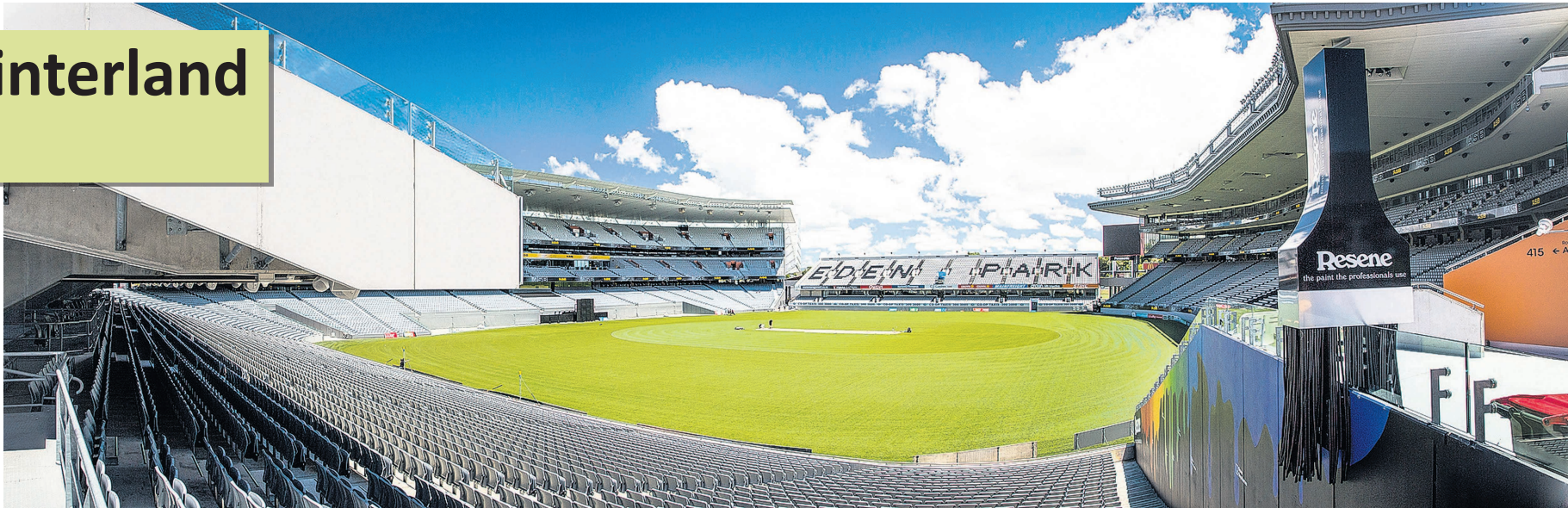

Foto: Shutterstock

Het Eden Park in Auckland zal zondag als vanouds gevuld zijn voor een rugby-interland van Nieuw-Zeeland.

Nieuwe stunt darter Van Duijvenbode in Coventry blijft uit

COVENTRY — Darter Dirk van Duijvenbode heeft een toeweek in Coventry niet kunnen bekronen met de hoofdprijs bij de World Grand Prix. De 28-jarige debutant moest bij het majortoernooi na een indrukwekkende reeks overwinningen in de finale zijn meerdere erkennen in Welshman Gerwyn Price. De nummer 3 van de wereld zegevierde achter gesloten deuren met 5-2.

Price won het toernooi, waarbij de spelers met een dubbel moeten beginnen en eindigen, voor de eerste keer. Hij verdiende ruim 120.000 euro met zijn primeur.

Van Duijvenbode hield aan zijn internationale doorbraak ongeveer 55.000 euro over. Hij begon als nummer 73 van de wereld aan het evenement, waarbij titelhouder Michael van Gerwen in de kwartfinales werd uitgeschakeld.

Titan
De Zuid-Hollandse semiprof, die de bijnaam 'Titan' draagt, verdiende in de laatste twee jaar bij de zogenoemde rankingtoernooien circa 25.000 euro. Naast het darten verdient Van Duijvenbode voorts nog zijn geld in een auberginekekerij in 's-Gravenzande.

De Nederlandse darter maakte in Coventry grote indruk door achtereenvolgens Mensur Suljovic (15e op wereldranglijst),

Dimitri van den Bergh (11e), tweevoudig wereldkampioen Gary Anderson (9e) en Simon Whitlock (17e) te verslaan. Price liet zich in de finale echter niet verrassen door Van Duijvenbode, die voor de tiende keer op rij verloor van de Brit.

De Nederlander bleef qua gemiddelde goed in de buurt van Price: 87,07 tegen 88,1 punten. 'The Iceman' was echter bij het uitgooien van de 'legs' de betere speler. Hij won er achttien, Van Duijvenbode twaalf.

Poolse spits Lewandowski op tijd fit voor duel met Bosnië

WARSCHAU — Aanvaller Robert Lewandowski kan morgen hoogstwaarschijnlijk gewoon meedoen in de Poolse nationale voetbalploeg tegen Bosnië en Herzegovina in de Nations League. De Europees voetballer van het jaar liep zondag tegen Italië een lichte enkelblessure op. Onderzoek wees uit dat er geen schade is aan het gewricht. "Robert heeft een echo gehad. Het is geen grote blessure. De speler heeft alleen een blauwe plek, die wel pijnlijks is. Hij wordt nu verzorgd door de fysiotherapeut", aldus een woordvoerder van de Poolse voetbalbond. Lewandowski, de topschutter van Bayern München, verliet tegen Italië na 82 minuten het veld. De wedstrijd eindigde in 0-0. Polen zit in de groep van Nederland, dat morgen Italië treft.

Schaatsseizoen begint met NK afstanden in Heerenveen

HEERENVEEN — Het Nederlandse schaatsseizoen begint op 30 oktober officieel met de NK afstanden in Heerenveen. Dat jaarlijkse evenement stond, zoals gebruikelijk, voor eind december op de kalender. Door de coronacrisis zijn er echter voorlopig geen internationale wedstrijden. Daardoor is het nationale titeltoernooi naar voren gehaald, naar het weekeinde dat was gereserveerd voor de Nederlandse wereldbekerkwalificatie.

Ook de NK allround (21-22 november) en de NK sprint (28-29 november) vinden dit najaar plaats. Beide evenementen stonden oorspronkelijk voor januari 2021 gezamenlijk in één weekeinde op de agenda. Tussen 26 en 28 december is een kwalificatietoernooi voor eventuele WK's later in het seizoen gepland.

Nadat de internationale schaatsunie ISU de eerste vier wereldbekers van het seizoen had geannuleerd vanwege de coronacrisis, trachtte de Nederlandse schaatsbond KNSB in samenwerking met onder meer House of Sports een serie internationale wedstrijden dit najaar in een 'bubbel' in Heerenveen te organiseren. De ISU was aanvankelijk enthousiast, maar liet eind september weten dat het Nederlandse project gezien de ontwikkelingen in de coronapandemie dit najaar nog niet kon worden uitgevoerd.

Andere invulling
Daarna keek de KNSB met enkele partners naar een andere invulling van de nationale schaatskalender voor dit seizoen. "Wij hebben hier samen, met alle betrokken partijen in het schaatsen, de schouders onder gezet", zegt Remy de Wit, technisch directeur van de KNSB. "Mooi

dat het gelukt is. Onze schaatsers hebben in dit preolympisch seizoen weer iets om naar toe te werken en de fans kunnen straks vier weekenden lang van topschaatsen genieten."

De organisatie van het vierluik gaat er voorsnag van uit dat alle wedstrijden in Thialf zonder publiek moeten plaatsvinden. Het beoogde kwalificatietoernooi eind december is mede tot stand gekomen dankzij financiële hulp van de schaatsers, die een deel van hun premiepot teruggeven. "Er is ons veel aan gelegen om wedstrijden te kunnen rijden, vandaar dat we ook ons steentje wilden bijdragen", zegt Douwe de Vries, voorzitter van de atletenvereniging van de KNSB. "Ook voor de schaatsers zijn dit financieel lastige tijden en toch kiezen we er juist nu bewust voor om te investeren in onze sport."

Alonso test Formule 1-auto Renault in Barcelona

BARCELONA — Fernando Alonso testte vandaag op het circuit van Barcelona de Formule 1-auto van Renault. Het werd zijn eerste echte kennismaking met het Frans raceteam, waar hij volgend seizoen zijn rentree maakt.

Testdagen zijn schaars in de Formule 1, dus gebruikt Renault de tweede zogeheten promotiedag om de tweevoudig wereldkampioen (2005 en 2006) rondjes te laten maken in de RS20. Hij mag maximaal 100 kilometer rijden. "Weer achter het stuur kruipen van een Formule 1-auto is een heerlijk gevoel. Ik heb twee jaar niet

gereden, dus ik heb er echt heel veel zin in. Het voelt als een nieuwe start", aldus Alonso, voor zijn testrit.

De 39-jarige Spanjaard nam eind 2018 afscheid van de Formule 1, na een aantal tegenvallende jaren bij McLaren. Hij ging verder in het WK langeafstandsraces en maakte ook uitstapjes naar de IndyCar en de Dakar Rally. Vorig jaar won hij voor de tweede keer op rij de 24 Uur van Le Mans. Hij neemt bij Renault de plek over van Daniel Ricciardo, die vertrekt naar McLaren. Het Formule 1-team van Renault heet vanaf volgend seizoen Alpine F1 Team.

KNVB wijzigt data en aanvangstijden tientallen Eredivisie duels

ZEIST — De speeldata en aanvangstijden van tientallen Eredivisie wedstrijden zijn gewijzigd met het oog op de verplichtingen van vier Nederlandse clubs in de Europese toernooien.

Alle clubs in het betaald voetbal hebben gezamenlijk besloten om de clubs die in Europees verband spelen de ruimte te bieden voor een goede voorbereiding als ze hierom vragen. Van alle vier de clubs die in de Champions League (Ajax) en Europa League (AZ, Feyenoord en PSV) actief zijn, heeft de KNVB een verzoek ontvangen.

De eerste wedstrijd die op een andere dag wordt gespeeld, is Ajax - sc Heerenveen. Dat duel

stond voor zaterdag gepland, maar is verschoven naar zondag omdat alle internationals pas aan het einde van de week terugkomen van hun nationale ploegen. Ajax heeft nu wel een dag minder om zich voor te bereiden op het eerste groepsduel in de Champions League, volgende week woensdag tegen Liverpool.

Vervroegd
Er zijn ook aanvangstijden met een uur vervroegd. Zo is

de aftrap van AZ - VVV-Venlo zaterdag niet op 21.00 uur, maar om 20.00 uur. AZ wacht volgende week donderdag in de Europa League de uitwedstrijd tegen Napoli.

Keuken Kampioen Divisie

Ook in de Keuken Kampioen Divisie is een groot aantal wedstrijden verschoven. "Nu het zeer aannemelijk is dat de wedstrijden in de tweede periode zonder of

voor beperkt publiek moeten worden gespeeld, hebben de clubs ervoor gekozen de wedstrijden te spreiden zodat de fans op televisie elk duel live kunnen volgen", aldus de KNVB. Het speelschema voor de tweede periode was opgesteld met als uitgangspunt dat er weer in volle stadions kon worden gespeeld.

Daarnaast is voor dit seizoen ook besloten dat Ajax, Feyenoord, PSV en AZ niet gelijktijdig mogen spelen in de Eredivisie. Tot op heden ging de regel alleen op voor de traditionele top drie (Ajax, Feyenoord en PSV).

Atletiekfederatie bekrachtigt werelduurrecord Hassan

MONACO — Sifan Hassan mag zich nu ook officieel de houdster van het werelduurrecord noemen. De internationale atletiekfederatie World Athletics heeft het record dat Hassan vorige maand in Brussel liep, bekrachtigd.

De 27-jarige Nederlandse kwam op 4 september in het Koning Boudewijnstadion tot een afstand van 18 kilometer en 930 meter. Dat was flink wat verder dan de 18,517 kilometer die de Ethiopische Dire Tune in juni 2008 liep in Ostrava. World Athletics bekrachtigde ook het werelduurrecord dat Mo Farah op diezelfde avond in Brussel bij de mannen liep. De 37-jarige Brit kwam tot 21 kilometer en 330 meter, 45 meter verder dan de Ethiopische hardlooplegende Haile Gebrselassie die in 2007 tot 21,285 kilometer kwam in Ostrava. De internationale federatie schreef in de recordboeken eveneens de tijd bij die Peres Jepchirchir een maand geleden in Praag liep op een halve marathon voor alleen vrouwen (1.05.34). De Keniaanse is zaterdag een van de concurrentes van Hassan op de halve marathon bij de WK in de Poolse stad Gdynia.